

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra systematické teologie

Poštulka Ondřej

NOVÁ VÝZVA PRO RODINU - GENDER IDEOLOGIE

Diplomová práce

Vedoucí práce: ThLic. Jan Czudek, Th.D.

Obor: Katolická teologie

OLOMOUC 2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem jen uvedené prameny a literatury.

V Olomouci dne

Ondřej Poštulka

Rád bych poděkoval vedoucímu své diplomové práce ThLic. Janu Czudkovi Th.D., za rady, korektury a přátelský přístup. Také děkuji všem, kdo mě podporovali během psaní této práce.

OBSAH

ÚVOD	5
I. GENDER OBECNĚ	7
1. Základní pojmy Gender, gender-mainstreaming	7
2. Kořeny genderu.....	8
2.1. Historie	8
2.2. Od Feminismu ke Genderu	12
3. Simone de Beauvoir - Feminismus.....	13
3.1. Exkurz - Feministická teologie.....	16
4. Judith Butler - Gender	18
Shrnutí I.	21
II. JAKO MUŽE A ŽENU JE STVOŘIL.....	22
1. Biblická výpověď	22
2. Náčrt vývoje nauky o muži a ženě.....	25
2.1. Církevní otcové.....	25
2.2. Středověká teologie.....	25
2.3. Tomáš Akvinský	26
Shrnutí II.	27
III. Boží záměr s člověkem realizovaný prostřednictvím povolání k manželství.....	28
1. Biblická výpověď	28
Doslov.....	31
2. Církevní dokumenty o manželství, rodině a důstojnosti člověka.....	32
2.1. Casti Connubii (1930).....	33
2.2. Dokumenty II. vatikánského koncilu.....	35
2.4. Familiaris consortio(1981)	38
2.5. Charta práv rodiny (1983).....	44
2.6. Mulieris Dignitatem (1988)	45
2.7. Christifideles laici (1988).....	47
2.8. Pacem in Terris (1963)	51
2.9. Amoris laetitia (2016)	52
Doslov.....	56
Shrnutí III.	56

IV. Rodina, základní a nenahraditelná buňka církve a společnosti, ohrožena novou ideologií.....	57
1. Instituce rodiny a manželství	57
1.1. Jakartské principy	57
1.2. Homosexuální svazky pojímané jako rovnocenné manželství	60
1.3. Krize identity rodiny v dnešní společnosti (ČR)	61
2. Dítě vychovávané za přispění nové ideologie	64
3. Gender ideologie se dotýká všech věkových skupin	66
4. Ohrožení rodiny – gender	66
Doslov	68
Shrnutí IV.	68
ZÁVĚR.....	69
Anotace	70
Summary	71
Bibliografie	72

ÚVOD

V současné době je pojem *gender*, velmi často skloňován v různých souvislostech. Umíme si však definovat co k tomuto pojmu patří, jaký je jeho obsah, čeho se týká? Při bližším prozkoumání toho co genderová ideologie přináší, jsem se nemohl ubránit dojmu, že tato ideologie je určitým způsobem, skrze identitu člověka, přes vztahy které žije, spjata s manželstvím a rodinou. Položil jsem si otázku, jaký je vztah mezi gender ideologií a rodinou v dnešním světě. Tak vznikl i název této práce. *Nová výzva pro rodinu - gender ideologie*. Musím říci, že mě tato otázka zaujala a rozhodl jsem se, že by bylo vhodné věnovat tomuto tématu čas.

Již první náhledy do této problematiky mi však ukázaly, o jak komplikovaný problém s ohromným spektrem jednotlivých dílčích problémů se jedná. Z počátku této práce jsem měl jisté obavy, že se nepodaří naplnit téma práce. Hrozí tu dvojí nebezpečí, na jedné straně rozmělnění problému a na straně druhé vynechání důležitého aspektu problematiky. Rozhodl jsme se pro pevnou, jednoduchou strukturu, která se snaží vybírat to nejpodstatnější a klade si za cíl být spíše průvodcem, či jakýmsi nástinem základních principů této ideologie v kontrastu s poselstvím Písma svatého a katolickým pohledem na daný problém, předložený skrze církevní dokumenty. Tato práce si v žádném případě neklade za cíl představit gender ideologii v jejím úplném rozsahu se všemi aspekty, nýbrž vybírá z jejich principů vztahujících se k rodině a to jak na poli teoretické, tak nástinem praktických problémů současnosti. Práce by pro čtenáře měla být základním ukazatelem pro orientaci v problematice rodiny ve vztahu k gender ideologii.

Tuto práci jsem se rozhodl začít obecným stanovením pojmů, a poté náhledem do historie. Nic nevzniká samo od sebe tedy i tento způsob myšlení musí mít nějaké kořeny, skrze které je možno pochopit myšlenkový vývoj této ideologie. Myslím si, že tento exkurz do historie je velmi užitečný a může přinést spoustu osvětlujících bodů, bez nichž by správná interpretace problému nebyla možná. Snažím se zde představit plynulý myšlenkový vývoj v této oblasti od dob Velké francouzské revoluce, kde má toto myšlení, podle mého názoru, své kořeny. Jak jsem předestřel, vybírám s pestré palety, proto i díla autorů a jména jsou vybírána tak, aby co nejlépe charakterizovala principy a základy genderu.

V další části práce bych chtěl hovořit o stvoření člověka skrze biblickou výpověď, která je nutným východiskem i základním kamenem církevní nauky a plynule bych měl přejít k náčrtu vývoje nauky o stvoření muže a ženy k obrazu Božímu.

Toto bych chtěl využít jako východisko pro pohled do církevních dokumentů, který by však již měl být zacílen na důstojnost člověka, jak je spatřována v povolání do manželství a rodiny. Tato kapitola by poté měla být zakončena rozborem nejnovější encyklikou papeže Františka *Amoris laetitia*.

Poslední kapitola, která by tuto práci měla zastřešovat, se bude věnovat rodině v dnešním světě s pohledem na její nenahraditelnost ve společnosti a měla by akcentovat hrozby, které mohou vyvstat z genderové ideologie.

Jak jsem již předeštel, téma je velmi rozmanité, proto doufám, že se podaří udržet jasnou linii této práce, jako základní orientační prvek v problému gender ideologie a rodiny, tak jak je chápána katolickou naukou a že tedy tato práce bude mít svůj význam i přes nelehký úkol, který na autora čeká.

I. GENDER OBECNĚ

„Muži a ženy vůbec neexistují. Pohlaví je fantasie, něco, v co věříme, protože se nám to tak často opakuje.“

(Judith Butler)

1. Základní pojmy Gender, gender-mainstreaming

V posledních letech se stále více objevuje pojem gender, genderový. Mnoho lidí vlastně ani neví co si pod tímto pojmem představit. Za tímto pojmem se ukrývá velmi komplikovaná problematika. Než se budeme moci věnovat jistým aspektům této problematiky, musíme si tyto pojmy jasně definovat. Tedy, pojem gender původně znamenal „sociální rod“. Tento výraz pochází z latinského slova *genus, generis* a k nám se dostal z anglického jazyka, kde taktéž původně znamenalo rod (používalo se pro rozlišování rodu ten, ta, to) a bylo používáno, i ve smyslu rodu gramatického. Toto slovo má nahradit původně používané slovo pro rozlišení pohlaví - sex. Z dříve využívaného slova pro rozlišení gramatických kategorií se stává nejasné rozlišení. Zatímco na otázku, jakého jste pohlaví, je odpověď mužského nebo ženského u pojmu gender tomu tak není. Pojem gender byl zaveden právě proto, aby pohlavní polarita nebyla zřejmá. O tom proč tomu tak je, budeme hovořit dále. Gender se poté, dá se říci, stává jakýmsi společensko-vědním oborem a vytváří sociální konstrukt, kde se od každé osoby očekává určité chování, postoje, hodnoty na základě jeho genderu, který se ovšem podle genderové politiky nemusí shodovat s pohlavím dané osoby. *„Očekávání od mužů a žen se liší. Existují pouze mužské a ženské genderové role a záleží, jakou z těchto rolí člověk přijme.“* [1]

Tím se dostáváme k pojmu gender – mainstreaming. Ve spojitosti s tímto pojmem hovoříme o tzv. politice gender – mainstreaming, která si klade za cíl, nejen rovnoprávnost mužů a žen, ale jde ve svém programu mnohem dál, když se snaží nastolit naprostou „rovnost“ a jde dokonce tak daleko, že *neuznává jakékoliv rozlišování mezi mužem a ženou a různými jinými formami sexuality.* [2] Nutno poznamenat, že tato politika je oficiální politikou Evropské unie. Je tedy podporována a dotována. *Rada Evropy definuje gender - mainstreaming následovně: „Gender mainstreaming je (re)organizace, zdokonalování, rozvoj a vyhodnocování koncepčních procesů tím, že při nich všechny zúčastněné subjekty budou na všech úrovních a ve všech stádiích využívat perspektivu rovnosti žen a mužů“* [3]

---

1. Srov. FENOMÉN GENDER. *Česká asociace vzdělávacích institucí, o.s.* . [online]. [cit. 2016-09-26]. Dostupné z: <http://www.cavi.cz/gender.html>.

2. KUBY, Gabriele. *Gender, nová ideologie ničí rodinu*. Kartuziánské nakladatelství: Brno, 2014, s. 63.

3. EVROPSKÁ KOMISE. *Manuál pro gender mainstreaming politika zaměstnanosti, sociálního začleňování a sociální ochrany*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společností, 2008, s. 40.

2. Kořeny genderu

2.1. Historie

Myšlenky gender ideologie nevznikly ex nihilo, je to dlouhý proces postupného vývoje. Zkusíme si v následující kapitole představit hlavní milníky tohoto procesu a lidi, kteří stojí svými názory v počátcích vývoje gender teorie, byť ještě velmi vzdálené od teorie gender, jak ji známe dnes my. Nicméně pro pochopení tohoto smýšlení a jeho principů je pohled do historie naprosto nezbytný.

Jestliže budeme pátrat po počátcích genderového smýšlení, dostáváme se do dob Velké francouzské revoluce, kdy pod rouškou hesla „volnost, rovnost, bratrství“, byla lidem nabízena jakási karikatura svobody. Tato podivná karikatura za sebou zanechala tisíce mrtvých lidí, zbídačenou zemi, zmatek a teror. * Je samozřejmě jasné, že tento styl nové svobody se promítl také do sexuální oblasti. Tento nový způsob života dostal také, postupem času, svůj ideologický základ od myslitelů, jako například *Jean Jacques Rousseau, August Comte, Saint-Simon, Friedrich Nietzsche, Sigmund Freud, C.G. Jung, John Watson, Wilhelm Reich, Alfred Kinsey, Jack Kerouac* ^[4] a dalších. Jejich společným jmenovatelem je odmítání ba dokonce nenávisť vůči katolické církvi, která hlásá, že pravé svobody člověk dosáhne, když se naučí zacházet se svou žádostivostí, dokáže ji ovládnout a je připraven k věrné lásce, která sebou nese závazky. Toto všechno jde proti přesvědčení nově vznikajícího způsobu myšlení. Základní principy k tomuto smýšlení se však začínají profilovat v Osvícenství, jehož jakýmsi pomyslným vrcholem je právě Velká francouzská revoluce. ** Toto nové myšlení, které se u nás v Evropě rozvíjí od 17. století, znamená odklon od zbožnosti k racionalismu. Chápu, že tento problém je daleko komplikovanější, ale zde není prostor pro hlubší pohled.

Abychom nehovořili pouze obecně, dáme dalšímu vývoji konkrétní jména, na kterých můžeme pozorovat další vývoj. Chvilí ještě zůstaneme v 18. století a to u anglikánského pastora **Thomase Roberta Malthuse** (1766-1834). Tento profesor politické ekonomie v roce 1798 formuluje svůj populační zákon, jehož závěrem je potřeba snížení porodnosti. Mohlo by se zdát, že to s naším tématem nesouvisí. Opak je však pravdou. Regulace porodnosti postupem času dospěje až k antikoncepční pilulce a postupné legalizaci potratů, což jsou důležité body pro feministické hnutí. Příkladem za všechny je **Margret Sangerová** (1879-1966), která jako feministka, proslula propagací legalizování antikoncepce potratů a sterilizace.

---

4. KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce, ztráta svobody ve jménu svobody*. Kartuziánské nakladatelství: Brno, 2014, s. 36.

* Není jistě náhodou, že oběťmi tohoto teroru, se staly tisíce kněží, řeholníků a řeholních sester, jejichž styl života byl na překážku tomu novému a působil jako "trn v oku".

** Historikové k ní někdy přiřazují Americkou válku za nezávislost v letech 1775–1783.

Na počátku 19. století nám na scénu vstupuje dialektický materialismus, který hlásá beztřídní společnost. V čele této ideologie stojí pánové: **Karel Marx** (1818-1883) a **Bedřich Engels** (1820-1895).

Rozpoutává se válka proti všem dosavadním společenským režimům, proti náboženství a morálce. Je třeba říci, že se jedná, mimo jiné, o tažení proti tradičnímu uspořádání rodiny a výchově dětí. Tyto myšlenky měly pochopitelně celou řadu následovníků, kteří je přiváděli, musíme říci až do absurdity.

Představitelkou takového směru je **Alexandra Kollontajová** (1872-1952). Tato ruská komunistická revolucionářka pracovala jako „komisařka sociální péče za Lenina a za ruské revoluce legalizovala rozvod a potrat, zřizovala komunitní domy a proklamovala volnou lásku, aby osvobodila ženu z volby mezi manželstvím a prostitucí.“^[5] Její vizí byla výchova vytržená z rodinného prostředí a vložena do rukou státního aparátu. Podle jejího názoru nemá žena pracovat doma. Není její povinností se starat o děti a manžela. Nicméně tímto směrem se dostávala společnost do chaosu a tak od některých proklamovaných opatření bylo postupně pouštěno. Z prostředí ruského se přesuneme do prostředí německého přesněji řečeno do Výmarské republiky*, kde žije velmi vlivný, sexuální revolucionář **Wilhelm Reich** (1897-1957). Zmiňuji ho zde hned po Alexandře Kollontajové, protože i on je velmi silně ovlivněn myšlenkami marxismu, které se u něj spojují s psychoanalýzou Sigmunda Freuda, o kterém ještě budeme hovořit. Reich sledoval myšlenky Kollontajové a netajil své rozčarování nad tím, když nebyly realizovány. Jeho myšlenky nebyly reflektovány ihned. Je jakoby znovuobjeven až v šedesátých letech dvacátého století. Podle jeho myšlenek, aby člověk mohl ve společnosti správně fungovat a aby tedy mohla takto fungovat i celá společnost, je třeba úplně zničit tzv. „ manželství a rodinu z donucení“ a to proto, aby mohlo dojít k sexualizaci mas. Zde se rozhodl pro obzvláště zruďnou cestu, kterou je sexualizace dětí, rušení vazeb mezi nimi a rodiči. Je třeba říci, že v širším pohledu je to útok na jakoukoliv autoritu. Vztah k Bohu, církvi, rodičům atd. Reich velice dobře pochopil to, co i my vidíme v dnešní době, že sexualizace je jistou silou při ničení vztahů. Jak už jsem řekl, jeho strategie se zaměřila především na děti a na mladé lidi. Reich chtěl odstranit klasickou křesťanskou výchovu, která podle něj „nesouhlasí se sexem a lže o něm“^[6] Toho chtěl dosáhnout právě sexualizací dětí a mladých, protože podle něj toto vede k vytvoření revolučního člověka obráceného proti tradičním hodnotám a autoritám, člověka, který se osvobodí od křesťanské morálky.

---

5. KUBY, Gabriele. *Globální sexuální revoluce, ztráta svobody ve jménu svobody*. Kartuziánské nakladatelství: Brno, 2014, s. 44.

6. Srov. REICH, Wilhelm. *Die sexuelle Revolution*. Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch Verlag, 1990, s. 89 -90.

* Výmarskou republikou je nazýván spolkový státní útvar na území dnešního Německa mezi První a Druhou Světovou válkou.

V proudu sexuální revoluce se samozřejmě objevují lidé zabývající se homosexualitou. Jedním z nich je **Magnus Hirschfeld** (1868-1935). Byl to německý lékař židovského původu a také sexuolog, nebo spíše řekněme průkopník vědy o sexualitě. Jeho názory na homosexualitu se v průběhu jeho života několikrát měnily. Sám homosexualitu prosazoval, nicméně hovořil o ní jako o „vrozeném znetvoření“ či že je jakousi „kletbou přírody“, prosazoval názor, že homosexualita je také deformitou lidského charakteru. V Berlíně také založil *Sexuologický institut*. V rámci zhoršující se politické situace v Německu, se pro něj život v Berlíně stal nebezpečným, byl dokonce napaden a skončil v nemocnici s těžkým poraněním hlavy. Proto se rozhodl emigrovat a umírá v roce 1935 v Nice. Jeho institut v Berlíně byl nacisty uzavřen a jeho knihovna 10. května 1933 spálena. Jeho hlavní snahou bylo snaha o propagaci a toleranci homosexuality. Nicméně je zvláštní, že člověk, který se zasadil o propagaci homosexuality ji ve své knize *Třetí pohlaví Berlína*, nazývá sexuální anomálií a perverzí. Dodejme jen, že v období Druhé světové války byli homosexuálové v rámci Třetí říše pronásledováni a deportováni do koncentračních táborů, kde pro identifikaci nosili růžový trojúhelník na oděvu. * Jak jsem již avizoval, dostáváme se nyní k hlubinné psychologii, tedy k **Sigmundu Freudovi** (1856-1939) a k jeho žáku, kterým byl **Carl Gustav Jung** (1875-1961). Sigmund Freud přichází s poznatky, které jsou obrovským pokrokem v oblasti psychologie. Proč jej zde tedy zmiňuji? Freud rozpracoval oblast lidské psychiky ve třech rovinách. Zde není prostor pro popis této psychologie ani to není předmětem našeho zájmu. Řekněme jen tolik, že podle Freuda jsou tyto tři vrstvy - vědomí, podvědomí, a nevědomí, přičemž v prvních dvou rovinách jsou věci, které si uvědomujeme, protože jsou vázány na naše vnímání nebo si je také můžeme lehce vybavít, vzpomenout si na ně. U třetí roviny je tomu jinak. Jedná se, podle Freuda o nepřístupnou část naší psychiky, kam jsou uschovány nebo lépe řečeno vytěsněny, city, myšlenky, pocity atd. Toto nevědomí je pro nás nejdůležitější, protože člověk je podle Freudovy teorie skrze něj řízen a důležitým faktorem v této oblasti je potlačovaná sexualita. I když nerozumíme psychologii, musíme jistě nesouhlasit s dalším rozvíjením myšlenek, podle kterých náboženství a morálka mají za následek právě potlačování sexuality v člověku, čímž podle Freuda se jednání člověka stává neurotickým.

---

* „Během vlády nacismu v Německu bylo pozatýkáno cca. 50 tisíc lidí obviněných z homosexuality. Homosexualita byla klasifikována jako trestný čin. V rámci jednotek SS se homosexualita trestala okamžitým rozsudkem k trestu smrti. V koncentračních táborech byla pro homosexuály přijata „speciální opatření“ např. kastrace, separace od ostatních vězňů atd.“ (Srov. In. *Women in the Resistance and in the Holocaust: The Voices of Eyewitnesses.*)

Jeho žák Jung, jej v mnohém následuje, i když se časem vydá vlastní cestou. Snaží se spojovat svoji psychoanalýzu se „spiritualitou“. Nicméně jeho chápání a představa Boha je zcela mylná, když jej označuje jako dobrého i zlého zároveň. U psychologie ještě krátce zůstaneme. Na scéně se objevuje nový proud psychologie **Behaviorismus**, se kterým přišel **John Watson** (1878-1958) Opět nejsem psycholog, proto se nebudu pouštět do rozboru tohoto psychologického směru. Je však dobré říci, že podle tohoto proudu má být člověk daleko méně formován vírou a morálkou. „ *Tento směr se dá využít v jakési řekněme vědecké řízení člověka, takové sociální inženýrství.*“^[7] Poznatky Behaviorismu se dají využít k manipulaci s masami, aniž by o tom věděly. Že jsou tyto poznatky zneužitelné, ukázal již **Alfred Kinsey** (1894-1956). Jestliže Magnus Hirschfeld, o kterém jsem již hovořil je nazýván Einsteinem sexuologie, potom Alfred Kinsey je jejím otcem. Tento americký psycholog, biolog, etolog a profesor založil *Ústav pro výzkum pohlaví a reprodukce (Institute for Research in Sex, Gender and Reproduction)* dnes známý jako *Kinsey Institute for Research in Sex, Gender and Reproduction*. Dodnes je tato postava předmětem rozporů v akademických kruzích, protože se zdá, že části jeho výzkumů byly jím samým falšovány. Vzal útokem zákony týkající se rodiny, manželství a jakékoliv morálky, která podle něj stojí v cestě sexuálně osvobozené a upřímné éře. Podporoval rozvody, legalizaci potratů, předmanželské soužití, smilstvo, homosexualitu, manželskou nevěru, pornografii, sexualizaci malých dětí atd. čímž výrazně přispěl k sexuální anarchii. Jeho následovníkem byl **John Money** (1921-2006) o něm jen řekněme, že jako první otevřel v 60. letech kliniku pro chirurgickou změnu pohlaví (Gender Identity Clinic). Také on, stejně jako Kinsey, podporoval skupinový sex a bisexualitu a podle svých názorů se snažil se o výchovu tímto směrem u dětí a mládeže.

---

7. Srov. BEHAVIORISMUS. *Specializační studium výchovného poradenství PedFUK*. [online]. 17.11.2016 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://www.ssvp.wz.cz/Texty/Behaviorismus.html>.

2.2. Od Feminismu ke Genderu

Feminismu je myšlenkový proud volající po rovnoprávnosti žen a mužů. Jak již jeho název napovídá, tyto požadavky jsou vznášeny právě ze strany žen. Feminismus jako ideologii, která vznáší své myšlenky na poli filosofie, sociologie, politologie známe teprve od 60. let 20. století. Nicméně v různých formách se nám objevují a graduji již od 18. století i dříve v různých ženských hnutích. Tato hnutí, později tedy feministická hnutí mají za cíl zrovnoprávnění mužů a žen zejména v oblasti: vzdělání, společenského postavení, ve vykonávání povolání atd. Je ovlivňováno všemi směry a ideologiemi o kterých jsme hovořili v předchozí části. Nároky, těchto proudů nelze považovat za obecně špatné. Nastává ovšem problém na pozici, řekněme radikálního feminismu, který se nespokojil s rovnoprávností mužů a žen, tyto postoje si nárokují pro ženu možnost vlastního „sexuálního sebeurčení.“ Avšak feminismus jak ho známe dnes je opravdu až záležitostí 20. století. Tento myšlenkový proud přetrvávající dodnes připravil „výbornou“ pozici pro vstup gender ideologie na scénu. V současné době se zdá, že feminismus určitým způsobem splynul s gender ideologií, respektive je jedním z jeho aspektů. Dnes používáme v této souvislosti pojem gender – mainstreaming. Pod tímto pojmem se skrývá strategie volající po rovnosti mužů a žen ovšem z pohledu sexuální identity mužů a žen.

Původně byl feminismus opravdu v pozici snahy o rovnoprávnost, jednalo se o boj, který trval téměř sto padesát let. Je třeba říct, že hlavní body, o které feminismus v této své základní podobě usiloval, se nacházely zejména v oblasti přístupu ke studiu, k právu žen volit, také k rovnému vzdělání, zastávání úřadů. Tato snaha se objevovala i v katolickém prostředí, nicméně je potřeba si uvědomit že se tak nedělo ve snaze zničit rodiny, uvrhnout společnost do nějakého boje mezi muži a ženami ani oddělení sexuality od manželství. S těmito myšlenkami asi nejvýrazněji začal operovat v 19. století B. Engels. V jeho díle *Původ rodiny, soukromého vlastnictví a státu*. Právě zde se hovoří o nutnosti odstranit rodinu a zavedení veřejné výchovy dětí, o zrovnoprávnění mužů a žen v pracovním procesu.

Feminismus ve své radikální podobě požaduje, pod záminkou rovnosti mužů a žen, destrukci polarity a sexuální identity mužů a žen. Ve svém konečném důsledku vlastně bojují proti manželství, rodině a důstojnosti člověka. Nyní se tedy operuje s pojmem gender, který nahradil slovo pohlaví (sex). Gender je tedy nezávislý na pohlaví a je možno si jej volit.

Pro lepší představu, pojďme si nyní ukázat myšlenky feminismu až k jeho přechodu ke genderové teorii a to na příkladu dvou zástupkyň tohoto proudu: Simone de Beauvoir a Judith Butler.

3. Simone de Beauvoir - Feminismus

Simone de Beauvoir se narodila v roce 1908 a zemřela v roce 1986 ve Francii. Byla to francouzská spisovatelka, myslitelka, autorka feministické teorie, známá svým svobodomyšlným životem. Její nejznámější dílo se jmenuje *Druhé pohlaví*, ve kterém nastínila programové prohlášení moderního feminismu.

Druhé pohlaví

Proč je zvolen název *Druhé pohlaví*? Beauvoir vychází z předpokladu, že žena je pokládána za méněcennou, tedy až na druhém místě. Podle ní se tak i ženy kvůli historickému pohledu neoprávněně cítí a je jejich povinností s tím něco udělat. Je zde předestřen velice pokřivený pohled na vztahy, kdy muž je pouhý utlačovatel, kterého se ženy nemají odvahu zbavit. „*Manželství je potom pouze sociálně výhodné spojení pána (muže) a otroka (ženy).*“^[8] V čem s ní můžeme souhlasit je to, že žena v době, kdy je sepsána tato kniha, je opravdu nedocenená v práci na politické úrovni atd. Avšak ani toto neobhajuje její postoje k manželství, rodině a všeobecně přístupu k osobě muže a ženy. Nebudeme se zde zabývat dlouhým výčtem historického vývoje, který jde od starověkých civilizací přes římskou dobu až po současnost, jak jej předkládá tato práce, spíše se ale zaměříme na dílčí názory a definice. Nicméně přesto si dovolím krátkou zastávku. Autorka probírá různá historická období a hodnotí je, tak jak si myslí, že tato doba byla v souladu s postavením ženy, které jí náleží. Pro ni je právě nástup křesťanství synonymem pro úpadek ženy. „*Vítězství křesťanství zhoršilo postavení ženy, která je v církvi pasivním živlem.*“^[9] *Přitom odmítá vidět, že právě u prvních křesťanů bylo k ženám přistupováno s úctou a že tedy v žádném případě nemůže mluvit o tom, že by nástupem křesťanství byla pošlapána důstojnost ženy. Jistě nás tedy nepřekvapí, že proti vzrůstající křesťanské civilizaci staví jako vhodnější civilizaci Germánskou – pohanskou. Zdá se, že křesťanství je obviňováno z toho, že ženu jaksí zavedlo do otroctví mateřství. ** Můžeme vidět naprosto převrácenou logiku toho co je, ve své podstatě, určující pro důstojnost ženy. To je zde bráno jako něco dehonestujícího. Ženy jsou vyzývány, aby se zbavily těchto okovů, aby si nenechaly vnutit styl rodinného života, čímž přicházejí o to, co je pro ně opravdovým zdrojem jejich vážnosti.

---

8. Srov. BEAUVOIROVÁ, Simone. *Druhé pohlaví*. Orbis: Praha, 1967, s. 14.

9. Tamtéž s. 41.

* Když se ve středověk začíná objevovat výrazněji kult Panny Marie, pokládá je Beauvoir za mystické uctívání ženy za jakýsi projev emancipace.

** Musíme přiznat, že její argumentace z Bible je velmi svévolná a jednostranně účelná tedy neobjektivní. „*Eva nebyla stvořena zároveň s mužem, nebyla udělána ani z jiné látky, ani z téže hlíny jako Adam: byla vytažena z boku prvního muže. Už její zrození nebylo samostatné. Bůh nezvolil sám od sebe možnosti stvořit ji aby byla sama sebou a aby ho za to sama chválila: určil ji muži...je doplňkem v podobě nepodstatného...je privilegovanou kořistí.*“ (Srov. BEAUVOIROVÁ, Simone. *Druhé pohlaví*. Orbis: Praha, 1967, s.71.)

Tyto okovy jsou pro ni zvláště viditelné „v kontrole porodnosti, tedy nedovolenosti potratu.“^[10] Vůbec je třeba upozornit na to, že celý její výklad dějin je “horizontální” tedy nebere v potaz antropologický vývoj, nedívá se na situace pohledem té doby, ale vše klade na jednu rovinu jako neustálý boj. Klade svár tam, kde se vlastně žádný nenachází. Vnáší rozpor mezi muže a ženu. Dokonce říká, že žena muži brání v tom být jediným bytím a to ho nevědomky popouzí. Těžce napadá křesťanství a obviňuje ho, že se z ženy snaží udělat něco hříšného a používá k tomu velmi silná slova. Má za to, že křesťanství zničilo krásu sexuálního života a uzavřelo jej do manželství, mezi muže a ženu, aby jej co nejvíc potlačilo. Žena je tak učiněna služebnicí a chová se, jak se sluší, jako světička. Tak vzniká mýtus o nejdokonalejším obrazu ženy. „Bohorodičky, neposkvrněné panny jako protiklad proti hříšné Evě. Postavena jako obraz absolutní dokonalosti jako vzor všeho ženství. Mariino panenství je potom chápáno negativně. Je postavena, aby zastřela strach ze ženy matky.“^[11] Tento názor nyní necháme bez komentářů. O významu Matky Boží pro důstojnost ženy, budeme ještě hovořit. Není proto divu že v této ideologii není pro postavu Panny Marie místo.

Stejně jako zde není místo pro manželství, které je jen pro zotročení ženy manželem, který ji zbaví všech výsad a udělá si z ní svoji služku, protože to je podle Beauvoir smysl manželství. Vůbec manželství je zde popisováno velmi černobíle. Všechno protivící se křesťanskému chápání manželství je zde vyzdvihováno jako něco, co je nutně přítomno v každém manželství. Žena je ve služebném postavení pouze pro potěchu muže, který touží ji pokořovat a ovládat. A muž se v manželství vlastně také chytí do pasti, protože je nepřírozeně upoután k ženě, která mu nemůže přinášet stejné potěšení celý život. Přichází cizoložství, „které může vymizet jen za předpokladu, že vymizí manželství. Účelem manželství je totiž učinit muže, v jistém smyslu imunním proti vlastní ženě: ale ostatní ženy si v jeho očích uchovávají svou závratnou přitažlivost; proto se k nim chce obracet a ženy mu v tom pomáhají, protože se bouří proti tomuto řádu ... jde jim o svobodu, která se vymyká každému svázání a každé služebnosti.“^[12] Dokonce se rozhodne tvrdit, že lež a cizoložství je pro ženu jediná možnost, jak se realizovat a postavit proti “okovům” manželství. Celý vztah vidí jako soupeření o dominanci a předkládá návody, jak těchto cílů dosáhnout. Jak vnést do manželství a rodiny zmatek a spor, protože se jí zdá, že úloha ženy je jinak ponižující. Jaksi předpokládá, že manželství je předem odsouzeno k rozpadu, druhá alternativa je podle ní ta, že žena zapře svoji důstojnost.

---

10. Srov. BEAUVOIROVÁ, Simone. *Druhé pohlaví*. Orbis: Praha, 1967, s. 64.

11. Tamtéž s. 104.

12. Tamtéž s. 123.

„Manželský pár je společenstvím, jehož členové ztratili samostatnost a nevyprostili se přitom ze svého osamění. Místo aby si uhájili dynamický a živý vztah jednoho k druhému, staticky se k sobě připodobnili; proto si nemohou ani v oblasti duševní, ani v oblasti sexuální nic dávat, nic vyměňovat.“

^[13] V těchto myšlenkách potom může sledovat její rozvíjení myšlenek od dospívání dívky až po její svatbu a úděl vdané ženy. Obrací se negativně k mateřství, které vnímá jako problém, který ženu zpomaluje a brzdí v jejím opravdovém rozvoji.

---

13. Srov. BEAUVOIROVÁ, Simone. *Druhé pohlaví*. Orbis: Praha, 1967, s. 299.

3.1. Exkurz - Feministická teologie

Hovořili jsme o feminismu jako o kořeni dnešní genderové ideologie. Bylo by jistě mylné domnívat se, že tento proud si nenašel cestu také do teologie, proto bych chtěl v následující kapitole krátce pojednat o tom, jak se právě feminismus projevil v teologickém smýšlení.

Začněme v protestantském prostředí, protože právě zde můžeme najít základ feminismu v teologii. Na konci 19. století se ve Spojených státech amerických objevuje skupina žen, která se rozhodne studovat Bibli novým způsobem, skrze nový pohled ženské interpretace. Tato skupina se vytvořila kolem Elisabeth Cadyové Stantonové a z jejich iniciativy v letech 1895 a 1898 vyšla tzv. *Women's Bible*. Tento počín vzešel z protestantského prostředí a přicházel s reinterpetací Bible. Toto hnutí dalo základ teologii, kterou v 60. a 70. letech nazýváme „*feministickou teologií*“. Impulz tedy vzešel z protestantského prostředí, nicméně toto smýšlení se projevilo také v katolickém prostředí. V roce 1911 byla ve Velké Británii založena nadace „*Mezinárodní aliance Jany z Arku, která si kladla za cíl „zajistit rovnost mužů a žen ve všech sférách“ (přestože byla spíše zdrženlivá, pokud šlo o situaci žen v církvi). Členky aliance užívaly jako poznávací heslo slogan „Proste Boha: ona vám pomůže!“ a toto polemické užívání ženského zájmena „ona“ ve vztahu k Bohu mělo jasně naznačit, že Bůh není ani mužský, ani ženský, nýbrž že přesahuje pohlavní diferenciaci...“^[14]*

Dalším důležitým milníkem je přelom poloviny 20. Století, kdy některé protestantské církve připouští ženy k vykonávání duchovní služby. Což se nevyhnutelně muselo promítnout i do smýšlení v katolické církvi. Na právě probíhajícím II. Vatikánském koncilu, byl vznesen požadavek, v podobě manifestu s názvem: *Už nebudeme mlčet!* z roku 1965. Vedoucí osobností této iniciativy byla Gertruda Heinzelmannová, která také v úvodníku tohoto manifestu pronesla slova: „*Jestliže [...] křest umožňuje muži přijímat sedm svátostí, ale ženě pouze šest, pak v těchto dvou případech není příslušnost k církvi na základě křtu táž. Zůstává-li ženě upřeno přijímání jedné svátosti, znamená to jak umenšení jejích osobních práv v církvi, tak znevážení stavu členství. Dále z toho vyplývá, že muži a ženy nemají stejná práva v laickém stavu, protože muži mají možnost přijmout kněžské svěcení, ale ženy ne.*“^[15]

---

14. GIBELLINI Rosino, *Teologické směry 20. století*; Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2011. s. 436.

15. Srov. HEINZELMANN G, *Wir schweigen nicht länger*. Zurich, 1965.

V následujících pokoncilních letech se situace nijak nemění a přibývají další hlasy ze strany žen, které volají po možnosti ženské ordinace a po reinterpretaci Písma svatého v dílech jako *Církev a druhé pohlaví* Mary Dalyové z roku 1968 nebo kniha jedné ze zakladatelek moderního feminismu, již zmiňované Simone Beauvoir: *Druhé pohlaví*, ve které věnuje jednu kapitolu kritice křesťanství.^[16] Autorka tu v jedné kapitole hovoří o vztahu křesťanství k ženám, kde hovoří o tom, že křesťanství kritizuje za to, že velkým dílem přispělo k útlaku žen, což lze považovat za zvláštní námitku, když právě v prvních stoletích rozvoje křesťanství nacházejí ženy tehdejšího světa svoji důstojnost. Objevují se nové formy výkladů přístupů a reinterpretace Písma Svatého a tradice církve. Za všechny můžeme uvést například docentku na Boston College Mary Dalyovou. (1928 – +2010). Snaha o kněžskou ordinaci žen stále trvá, nicméně papež Jan Pavel II. vydal v roce 1994 *Apostolic letter Ordinatio sacerdotalis to the bishops of the catholic church on reserving priestly ordination to men alone*, ve kterém klade závazné stanovisko církve k této otázce a vyhrazuje jednou provždy kněžskou ordinaci v katolické církvi pouze mužům.

„ Although the teaching that priestly ordination is to be reserved to men alone has been preserved by the constant and universal Tradition of the Church and firmly taught by the Magisterium in its more recent documents, at the present time in some places it is nonetheless considered still open to debate, or the Church's judgment that women are not to be admitted to ordination is considered to have a merely disciplinary force.

Wherefore, in order that all doubt may be removed regarding a matter of great importance, a matter which pertains to the Church's divine constitution itself, in virtue of my ministry of confirming the brethren (cf. Lk 22:32) I declare that the Church has no authority whatsoever to confer priestly ordination on women and that this judgment is to be definitively held by all the Church's faithful.“^[17]

Nutno říci, že je zde zahrnut druhý a třetí stupeň služebného kněžství, vyhrazení jáhenství pro muže z tohoto dokumentu nemůžeme vyčíst. V současné době je ustanovena komise k prozkoumání možnosti jáhenského svěcení pro ženy, i když tato možnost se zdá být málo pravděpodobná a historicky neopodstatněná.

---

16. GIBELLINI, Rosino. *Teologické směry 20. století*; Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2011. s. 437.

17. Srov. JOHN PAUL II. *Ordinatio sacerdotalis, apostolic letter to the bishops of the catholic church on reserving priestly ordination to men alone*. Libreria Editrice Vaticana: 1994.

4. Judith Butler - Gender

Judith Butler se narodila 24. února 1956, ve Spojených státech amerických ve městě Cleveland. Americká filosofka, spisovatelka, pedagožka, socioložka a feministka. Jako její hlavní dílo, můžeme jmenovat knihu z roku 1990 s názvem *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of „Sex“*. Butler je považována za hlavní ideoložku genderové teorie a také ona tvoří pomyslný předěl mezi radikálním feminismem a gender ideologií. Butlerová vstupuje do Feministického proudu a snaží se jej přenést na pole filosofie, ztrácí se zde (jak jsme již řekli) sama koncepce feminismu. My se zaměříme na myšlenku, které představila ve své knize *Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. V této knize jasně vyjadřuje svoji nespokojenost s nynějším uspořádáním společnosti. Když shrneme hlavní myšlenku, mohla by znít nějak takto: *„Muži a ženy vůbec neexistují. Pohlaví je fantasie, něco, v co věříme, protože se nám to tak často opakuje. Rod není vázán na biologické pohlaví. Biologické pohlaví nehraje vůbec žádnou roli, vzniká jen z toho důvodu, že je utvářeno jazykem... Identita je tedy věc pohyblivá a flexibilní, neexistuje mužská nebo ženská bytost, ale jen určitá performace, neboli chování, které můžeme kdykoliv změnit.“*^[18]

Rod tedy, podle Butlerové, nemůže být žádným způsobem, závislý na pohlaví. To tedy znamená, *„že slovo muž a mužský může být použito pro ženské nebo i mužské tělo a stejně tak i se slovem žena ženský, můžeme zacházet stejně.“*^{[19]*} Pro ni je tedy rod kulturně zkonstruovaný stejně jako podle ní i pohlaví je kulturní konstrukt, není tedy žádný problém si tento rod sám určovat. Zdá se tedy, že podle ní je rod něco, co je třeba znovu a lépe definovat pro potřeby nové společnosti, která k tomu již dospěla. Tuto teorii také srovnává s teorií Beauvoirové, o které jsme již hovořili a která vidí osobu, stávající se ženou vždy jen pod kulturním tlakem společnosti. To, co přináší myšlenky Butlerové, zachází mnohem dál, než původní feministické snahy zamýšlely. Nejedná se zde už o rovnoprávnost či nadřazení ženy. Sama identita ženy je zde rozmetána. Identita osoby vzniká až v rámci zvolení si rodu.

---

18. KUBY, Gabriele. *Gender, nová ideologie ničí rodinu*. Kartuziánské nakladatelství: Brno, 2014, s. 79.

19. Srov. BUTLER, Judith. *Gender trouble, feminism and the subversion of identity*. Routledge, 1990, s. 6.

* When the constructed status of gender is theorized as radically independent of sex, gender itself becomes a free floating artifice, with the consequence the man and masculine might just as easily signify a female body as a male one, and women and feminine a male body as easily as a female one.

„K identitě neodmyslitelně patří být ženou, být mužem. Zde je to však otázka předchozí volby.“^{[20]*} Butlerová zpochybňuje pojem osoby, právě přes svoji teorii. My vnímáme jakési poznatelné rody, to jsou ty, které jsou podle Butlerové, pro nás, v jakési koherenci mezi pohlavím, rodem, touhami a sexuálními praktikami. Rodů je ale o mnoho více. A nelze tedy podle autorky hovořit o nějaké koherenci, ta je pouze kulturně a společensky nastavená. A proto je podle ní nesmyslné, jakékoliv nadřazování heterosexuality. Všechny tyto snahy jsou pouze lpění na politických a kulturních pravidlech, která se vždy snažila nějakým způsobem omezovat podobu sexuality. „Potom všechno co nevyhovuje těmto nastaveným pravidlům (rodové druhy) stává se podezřelým a je označeno za jakousi vývojovou chybu.“^{[21]**} Dochází zde vlastně k destrukci pohlaví a z člověka nám vzniká jakýsi univerzální objekt. Jde dokonce tak daleko, že hovoří o tom, že není možno, jestliže tedy připustíme člověka jako univerzální objekt, „přirázovat mužské a ženské atributy, protože jsme zavrhlí pojmy muž a žena.“^{[22]***} Přičemž vnucená heterosexuality je pouze vnucený konstrukt, který přichází s fikcí a ze strany feminismu a gender je chápán jako nespravedlivý útlak.

S tímto výhledem jde tato teorie velmi daleko, protože například tabu incestu nebo homosexualita se stává neoprávněným potlačováním tužeb a represivním opatřením proti právům člověka. **** V důsledku toho, je samozřejmě také nabourána role otce a matky, kde mateřství a otcovství se stává také předmětem spekulací či volby osobního rozhodnutí o přijetí či nepřijetí této role a nemůže být již nadále přisuzováno podle pohlaví.

---

* 20. Srov. BUTLER, Judith. *Gender trouble, feminism and the subversion of identity*. Routledge, 1990, s. 16.

It would be wrong to think that the discussion of “identity” ought to proceed prior to a discussion of gender identity for the simple reason that “persons” only become intelligible through becoming gendered in conformity with recognizable standards of gender intelligibility.

** 21. Srov. Judith BUTLER, Judith. *Gender trouble, feminism and the subversion of identity*. Routledge, 1990, s. 17.

Indeed, precisely because certain kinds of “gender identities” fail to conform to those norms of cultural intelligibility, they appear only as developmental failures or logical impossibilities from within that domain.

*** 20. Srov. BUTLER, Judith. *Gender trouble, feminism and the subversion of identity*. Routledge, 1990, s. 24.

If it is possible to speak of a “man” with a masculine attribute and to understand that attribute as happy but accidental feature of that man, then it is also possible to speak of a “man” with feminine attribute, whatever that is, but still to maintain the integrity of the gender. But once we dispense with the priority of “man” and “woman” as abiding substances, then it is no longer possible to subordinate dissonant gendered features as so many secondary and accidental characteristics of a gender ontology that is fundamentally intact. If the notion of an abiding substance is a fictive construction produced through the compulsory ordering of attributes into coherent gender sequences, then it seems that gender as substance, the viability of man and woman as nouns, is called into question by the dissonant play of attributes that fail conform to sequential or causal models of intelligibility.

**** Tyto represe jsou, podle této teorie způsobeny vnucenou heterosexuálníitou.

Nutno říci, že celá kniha je psána zvláštním jazykem, který se snaží o filosofický náhled, nicméně je třeba říci, že je tu patrná snaha zakrývat podstatu věci a ukrýt celkovou destrukci člověka jako muže a ženy, což je účelem této studie. Tato práce vyvolala rozruch i mezi samotnými zastánci feminismu a sama Butlerová musela tuto práci obhajovat právě ve vlastních řadách. Snaží se dokázat, že nejde o destrukci ženy. Byl zde názor, že zde již nejde o povznesení a emancipaci ženy ale o její destrukci, což při pohledu na tyto myšlenky je jistě relevantní obavou. Ač obrana této teorie byla skrývána za slova o svobodě, v případě osvobození se od pohlavní identity jde zcela jistě o destrukci ženy. Již jsme zde hovořili o identitě. V čem spočívá podle Judith Butler? Není určena mužstvím či ženstvím ale sexuální orientací. Toto má velké destrukční účinky nejen na osobu člověka ale přenáší se samozřejmě i do rodiny. Rodina je podle Butlerové jakousi přechodnou sounáležitostí.

Queer

Na tomto místě je dobré zmínit další pojem, který je velmi úzce spojen s genderovou teorií a velmi úzce spjat právě se zmiňovanou autorkou. Tímto pojmem je *Queer*. Co si pod tímto pojmem máme představit? Je to pojem v původním významu vyjadřující něco podivného, odlišného. Původně hanlivé označení dalo názor celému směru zabývajícího se sexuální identitou. Z počátku byl tento pojem chápán velice úzce, jednalo se o označení pouze pro gay a lesby. Dnes se pomyslná paleta sexuálních identit velice rozšířila a ve světě stále vznikají nové instituty kde "vědci", pracují na stálém rozšiřování tohoto spektra. Queer je jednou s odnoží genderu, která se, velmi jednoduše řečeno, staví proti heterosexuality. A nesnaží se stavět do opozice, ale snaží se naprosto setřít rozdíly mezi heterosexuality a homosexualitou.* Konečný cíl této snahy je totální zrušení sexuální identity. Queer zcela odmítá jakoukoliv identitu, nic není stálé, nic není neměnné, vše je nestálé.

---

* Do této skupiny. Tedy může zařadit homosexualitu, lesby, bisexualitu a transsexualitu a další. Nicméně s pohledu Queer jsou tyto identity naprosto odmítány.

Shrnutí I.

Představili jsme si základní pojmy, které figurují v rámci genderové ideologie. Mohli jsme také sledovat historický vývoj, který je podle mě velmi důležitý, pro správné pochopení základních principů této ideologie. Zvláště při pohledu do historie se nemohu ubránit dojmu, že v této oblasti se nacházíme na nakloněném svahu, kde postupnými kroky dochází stále více ke změně hodnotového žebříčku a náhledu na svobodu člověka. V rámci tohoto vývoje jsme sledovali myšlenky dvou postav, které jsem zvolil jako hlavní ideové představitele ve vývoji gender ideologie. Zdá se mi, že v obou případech lze pozorovat velmi volné interpretace dějin i současného dění a svobody člověka. Právě v nesprávné interpretaci toho, co je pravou svobodou člověka spatřuji jeden z hlavních problémů této ideologie, a zdá se, že je tak mnohdy činěno záměrně, způsobem vědomého zakrývání a dezinterpretace pravdy. To co generová ideologie předkládá jako svobodu člověka, svobodu člověku nepřinese, je pouhou iluzí.

II. JAKO MUŽE A ŽENU JE STVOŘIL

*„Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, k Božímu obrazu jej stvořil,
stvořil je jako muže a ženu.“
(Gen 1,27)*

1. Biblická výpověď

Jestliže začínáme hovořit o stvoření člověka jako muže a ženy, musíme rozlišit dvě zprávy o stvoření světa tzv. objektivní definici člověka, jejíž začátek nacházíme v první kapitole knihy *Genezis* (srov. Gn 1,1-2,4) a druhou zprávu o stvoření, nazývanou subjektivní definice člověka, kterou poté nalezneme v druhé kapitole od verše pátého až po verš dvacet pět. (srov. Gn2,5-25). Nutno říci, že první zpráva o stvoření je považována za text mladší.

Tedy již ve starém zákoně nalezneme rozdílné pohledy na muže a ženu. Gen 1, 27 – *„Bůh stvořil člověka ke svému obrazu k Božímu obrazu jej stvořil, stvořil je jako muže a ženu.“* ^[23] Podle této biblické zprávy muž a žena byli stvořeni rovnocenně k Božímu obrazu. Člověk je tedy před Bohem jako muž a žena. V tom můžeme vidět jasný a nezaměnitelný Boží řád. Je třeba říci, že jedině v této rozdílnosti je člověk celým člověkem a je schopen naplnit Boží poslání. Ježíš Kristus sám na toto místo v písmu odkazuje. V evangeliu podle sv. Matouše v 19. kapitole čteme: *„On odpověděl. Což jste nečetli, že stvořitel už od počátku je učinil jako muže a ženu a řekl. Proto tedy muž opustí otce a matku, přilne ke své ženě a ti dva budou jedno“* ^[24] Na zmíněný verš z první knihy Písma svatého nalezneme paralelní odkaz také u evangelisty Marka: *„Ale od počátku stvoření: On je učinil jako muže a ženu. A tak muž opustí svého otce a svou matku a ti dva budou jediným tělem. Takže už nejsou dva ale jediné tělo.“* ^[25] Ježíš Kristus tak jde ještě dále a vyjadřuje spojení muže a ženy jako naplnění v manželství.

Naproti tomu v druhé zprávě o stvoření se může zdát, jako obraz stvoření ženy z Adamova žebra poukazoval na jistou méněcennost, ovšem tak tomu není. Muž a žena jsou stvořeni rovnocenně k Božímu obrazu. Není dobré, aby byl člověk sám. *„Lépe je dvěma než samotnému, neboť tak přináší práce dobrý užitek, když dojde k pádu, pozvedá jeden druhého...“* ^[26]

---

23. JERUZALÉMSKÁ BIBLE: *Písmo svaté vydané Jeruzalémskou biblickou školou*. Kostelní Vydří: Krystal OP; Karmelitánské nakladatelství, Praha, 2009. s. 42. (Gen 1,27).

24. Tamtéž s. 1735. (Mt 19,4-5).

25. Tamtéž s. 1771. (Mk 10,6-8).

26. Tamtéž s. 1120 (Kaz 4,9nn).

Člověk – Adam potřebuje někoho, kdo by mu byl, co do stvoření roven. Byl by mu roven a přitom odlišný a v němž by nacházel i své ucelení říká Karl Barth. Velmi zajímavé je, že „*naprosto neodpovídalo izraelským patriarchálním řádům, aby muž opustil své rodiče pro ženu, kterou si dokonce mohl koupit. Zde však muž opustí otce i matku, se svou ženou vytvoří nové obcenství a naprostou jednotu jak v oblasti ducha, tak v oblast duše a těla. Tato nerozlučitelná jednota je podstatou manželství a obrazem vztahu Krista a církve. Tak vysoko bude stát žena vedle svého muže.*“^[27]

Pohledem do nového zákona bych na téma - *Jako muže a ženu je stvořil*, rád uvedl, dva biblické úryvky. Jedná se o list Galaťanům konkrétně 3 kapitola a 1. list Korinťanům kapitola 11.

List Galaťanům nám říká: „*Není tu ani Žid, ani Řek, není tu ani otrok, ani svobodný člověk, není tu muž ani žena; neboť vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši.*“^[28] Tento verš nám ukazuje rovnost mezi mužem a ženou v Ježíši Kristu. V dalším úryvku k z 1. listu Korinťanům čteme: „*Muž... je obrazem a slávou Boží; pokud jde o ženu ta je slávou muže.*“^[29]

Můžeme tedy vidět, že lidské osoby od počátku existují jako muži a ženy a připisují se jim největší důstojnost, protože jsou stvořeni k Božímu obrazu. Jsou spolupracovníci na Božím plánu spásy a adresáty jeho slov. Jejich úkolem je sloužit životu. „*V tvrzení: „Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, k obrazu Božímu ho stvořil, stvořil je jako muže a ženu“, je různost pohlaví postavena souběžně s podobností vůči Bohu.*“^[30] což je velmi silná výpověď o důstojnosti člověka i rozdílnosti stvoření lidské osoby jako muže a ženy.

Vraťme se však, na chvíli, ještě na počátek. Z vyprávění knihy Genezis jsme zjistili, že stvoření člověka spočívá ve stvoření jednoty dvou bytostí. A můžeme to chápat tak, že právě tato jednota ukazuje na identitu lidské přirozenosti. Viděli jsme dvě vyprávění o stvoření člověka. V první kapitole máme již na počátku řečeno, že člověk byl stvořen k obrazu Božímu, jako muž a žena. V druhé kapitole je však vidět jistá odlišnost. Nemluví se zde přímo o Božím obrazu, ale definitivní stvoření člověka se koná, až když vzniká společenství osob, které vytvářejí muž a žena. Tak se nám obě dvě zprávy ve své podstatě shodují. Člověk se stává obrazem i podobou Boha a to právě skrze společenství osob, které vytváří muž a žena.

---

27. STARÝ ZÁKON: *První kniha Mojžíšova – Genesis*. Kalich, Praha, 1968. s. 35.

28. JERUZALÉMSKÁ BIBLE: *Písmo svaté vydané Jeruzalémskou biblickou školou*. Kostelní Vydří: Krystal OP; Karmelitánské nakladatelství, Praha, 2009. s. 2029 (Gal 3,28).

29. Tamtéž s. 2001. (1Kor 11,7nn).

30. PAPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISE: *Židovský národ a jeho svatá písma v křesťanské Bibli*. Kostelní Vydří: Krystal OP; Karmelitánské nakladatelství, Praha, 2004 s. 46.

„Funkce obrazu je, že zrcadlí vzor, reprodukuje vlastní prototyp. Člověk se stává Božím obrazem právě v momentu tohoto společenství.“^[31]

Když hovoříme o lidském těle, dostáváme se na pole antropologie, nicméně v tomto případě je tato antropologie bytostně spojena s teologií. *„Teologie těla je v úzkém spojení se stvořením člověka k obrazu Božímu a stává se jistým způsobem teologií pohlaví, či spíše teologií mužství a ženství, která má v knize Genézis své východisko.“^[32]*

---

31. JAN PAVEL II. *Teologie těla*. Paulínky. Praha, 2009, s. 59.

32. Srov. Tamtéž. s. 60.

2. Náčrt vývoje nauky o muži a ženě

2.1. Církevní otcové

Latinští a řečtí otcové pojednávají o Božím obrazu v ženě, jako o zvláštním tématu velmi zřídka. Na toto téma se snad dá říci, že jednomyslně učí, že v muži i v ženě se nachází důstojnost Božího obrazu. Ten nezávisí na pohlavních rozdílnostech, ale na rozumové duši. Je důležité správně chápat výraz „člověk“ jak jej nacházíme v první knize Mojžíšově, kde se toto označení zcela jistě chápe jako označení společné pro muže i ženu. (V různých jazycích činí tato skutečnost jistý problém, protože slovem člověk je zároveň označován muž: homo).

Sv. Augustin rozlišuje ženu jako vnějšího člověka, který řídí, dalo by se říci, věci časné. Na druhé straně muže vidí jako člověka vnitřního, který kontempluje věčné pravdy. Podle sv. Augustina potom vnější má být podřízeno tomu vnitřnímu. Společně se sv. Ambrožem Augustin vztahuje Boží obraz na rozumovou duši. (Tím je myšleno mens – mysl). Augustinův komentář k Prvnímu listu Korinťanů k jedenácté kapitole.

K tomu to verši podával svůj komentář také biskup a učitel církve sv. Jan Zlatoústý, který přirovnává vztah muže a ženy jako vztah věčného plození mezi osobami Nejsvětější Trojice a to mezi Otcem a Synem, kde říká, že Syn je podřízen Otci co do svého synovství, ale zároveň roven mu svou důstojností.

2.2. Středověká teologie

Středověká teologie se v této otázce zabývá dvěma pohledy. Na jedné straně je to pohled, kde jsou si muž a ženy rovni, jako Boží stvoření. Na straně druhé je tu potom názor, že muž je stvořen k Božímu obrazu, žena potom k jeho podobě. První z obou názorů tedy rovnost muže a ženy jako stvoření k Božímu obrazu zastávala především mnišská teologie, která jednoznačně a jednomyslně tvrdí, že *být stvořen k Božímu obrazu je privilegium jak muže, tak ženy a že jsou si tím pádem rovni co do důstojnosti.* ^[33]Tento názor například zastával blahoslavený Rhabanus Maurus.

---

33. srov. Rhabanus Maurus. *Komentáře ke knize Genesis.*

Co se týká druhého názoru tedy, že muž je stvořen k podobě Boží a žena k jeho obrazu zde si můžeme uvést dva zástupce středověké teologie. Peter Abelard zastával názor, že *jen muž je výlučně K obrazu Božímu, protože jen muž má plodící sílu.* ^[34] Tento názor tedy můžeme přičíst dobovému poznání, protože podobný názor zastává například i Tomáš Akvinský.

2.3. Tomáš Akvinský

Svatý Tomáš Akvinský zastává názor, že muž i žena jsou si v důstojnosti rovni. V čem si však podle svatého Tomáše rovni nejsou je v jejich obdarování. Co tím má na mysli? Především chápe rozdílnost v obdarování na rovinně psychologie a v rodinném životě. Jestliže však hovoří například o darech duše, v těchto oblastech se podle něj žena od muže neliší vůbec, dokonce říká, že co do obdarování duše někdy ženy muže převyšují. V předchozích bodech jsme se zmiňovali o úryvku z 1. Listu Korintánům (1 Kor 11,7n). Také Svato Tomáš jej komentuje. Poukazuje na různý způsob, jakým dvě rozumové bytosti jsou Božím obrazem podle přirozených darů. *Vzhledem k tomu říká, že muž i žena mají účast na téže rozumové přirozenosti (duši) a jsou rovným Božím obrazem.* ^[35]

Říká však, že obraz Boží se v muži nachází výmluvnějším způsobem než v ženě. *Toto tvrzení podpírá dobovým názorem na úlohu muže při početí* ^[36]. V této době převládal názor, že při početí má muž aktivní plodivou sílu, kdežto žena je pouze pasivní; zatímco muž poskytuje formu (sperma), žena poskytuje materii (menstruační krev). V této době nebyl znám význam ženského vajíčka. * Toto však podle svatého Tomáše nemůže mít žádný vliv a dopad na život duchovní, mravní a věčný. Rozdílnost v psychologii a v rodinném životě chápe u ženy tak že je tělesně slabší bytost než muž, tím je mu de facto podřízena. (Tímto následuje názor církevních otců).

Nesmíme ale chápat podřízenost v manželství jako otrockou, tak to svatý Tomáš zcela jistě nemyslel. *Mezi mužem a ženou v manželství jde o společný život, kdy jeden získává užitek z dobra druhého – život lásky.* ^[37] Nicméně řízení rodinných dober náleží muži.

---

34. Srov. Petr Abélard. *Expositio in Hexahemeron*.

35. Srov. Sv. Tomáš Akvinský. *Summa teologická* II.1.

36. Srov. Tamtéž.

37. Srov. Tamtéž.

* Aktivní roli ženského vajíčka při plození člověka objevil Karl Ernest von Baer až v roce 1827.

Shrnutí II.

Představili jsme si biblickou výpověď o ženě a muži. Viděli jsme, z čeho pramení jejich důstojnost a že jejich stvoření je k obrazu Božímu, což je velká výpověď o důstojnosti člověka, o důstojnosti člověka jako muže a ženy, která je vytvářena skrze jejich společenství osob. Tak je to ustanoveno pro dobro člověka jako nezaměnitelný Boží řád. V dalším zkoumání jsme si představili pohled na muže a ženu skrze pohled církevních otců, který vyvrací námitky proti křesťanství, jako nástroji pro pošlapávání důstojnosti ženy. I když zde nalézáme jisté dobové podmíněnosti, na základě biblické interpretace a výpovědi církevních otců musíme jasně říci, že ženám rozhodně důstojnost upírána není. (O tomto tématu budu ještě hovořit v další kapitole, proto se nyní omezím na tuto poznámku.) Naopak můžeme zde vidět nádherné biblické výpovědi ukazující krásu Božího záměru s člověkem, jako mužem a ženou. V následující kapitole budeme hovořit o důstojnosti a kráse povolání, ke kterému jsou muž a žena voláni.

III. Boží záměr s člověkem realizovaný prostřednictvím povolání k manželství

„Důvěrné společenství života a manželské lásky ... Stvořitel založil a vybavil vlastními zákonitostmi ... Sám Bůh je původcem manželství.“ Povolání k manželství je vepsáno do samé přirozenosti muže a ženy, jak vyšli z rukou Stvořitele.

(KKC 1063)

V předchozích kapitolách jsem nastínil pohled na muže a ženu jak jej předkládá moderní genderová ideologie. Krátce jsem pojednal o pohledu Písma a Církevních otců na stvoření člověka jako muže a ženy. Nyní bych rád rozvíjel stvoření člověka jako muže a ženy s pohledu jejich povolání k manželství a Boží záměr s rodinou. Jestliže mám pojednat o tomto tématu, přijde mi vhodné učinit to prostřednictvím katechezí sv. Jana Pavla II. o lidské lásce podle Božího plánu, které mají těžiště, v pojednání o osobě v Božím plánu spásy a jsou souhrnně označeny jako *Teologie těla*.

1. Biblická výpověď

Pojďme následovat papeže, který nám předkládá Ježíšův rozhovor s farizeji, kteří se na něj obrací s otázkou o nerozlučitelnosti manželství. *„Přistoupili k němu farizeové a řekli mu, aby ho zkoušeli: „Je dovoleno z jakéhokoliv důvodu propustit manželku?“ On odpověděl: „Což jste nečetli, že stvořitel je učinil od počátku jako muže a ženu a řekl jim: „Proto tedy muž opustí otce a matku, přilne ke své ženě a ti dva budou jedním tělem? Takto už to nejsou dva ale jediné tělo. Nuže, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.“ – „Proč tedy Mojžíš,“ říkají mu, „předepsal dát rozlukový list a propustit?“ – „To pro tvrdost vašeho srdce,“ říká jim, „vám Mojžíš dovolil propouštět vaše ženy; ale od počátku to tak nebylo.“* ^[38] Ježíš se zde odvolává na počátek, z čehož můžeme vidět, že Ježíš své závěry vyvozuje z knihy Genézis ze zprávy o stvoření světa. Vidíme zde, že Ježíš překračuje pouhé citování zákona a přidává ono: Co Bůh spojil, ať člověk nerozlučuje. A na pozadí zprávy První knihy Mojžíšovi vyhlašuje principy manželství tedy jeho jednotu a nerozlučitelnost.

---

38. JERUZALÉMSKÁ BIBLIE: *Písmo svaté vydané Jeruzalémskou biblickou školou*. Kostelní Vydří: Krystal OP; Karmelitánské nakladatelství, Praha, 2009. s.1735 (Mt 19,3-8)

Stejnou otázku, jakou si kladli farizeové, si klade společnost dnes, i když podle svých vlastních norem a pravidel. Víme, že v závěru odpovědi, když se odvolává na počátek. Je třeba říci, že Ježíš odkazuje na samotné jádro lidské identity. V této odpovědi můžeme „zahlédnout samu strukturu lidské identity v dimenzích tajemství stvoření a zároveň v perspektivě tajemství vykoupení ... zde čerpáme křesťanský názor na manželství a rodinu.“^[39] Pro nás je velice důležité správné uchopení podstaty člověka, stvořeného jako muže a ženy ve výhledu povolání k manželskému životu.

Nyní se však přesuneme do Nového zákona a budeme sledovat důstojnost manželství, jak vyplývá ze svátostného charakteru. K tomu nám jako východisko poslouží text Písma, na který jsme již odkazovali. V listě Efesanům čteme:

„Ženy ať jsou poddány svým mužům jako Pánu: muž je totiž hlavou ženy, jako je hlavou církve Kristus, on, Spasitel světa; a církve se podřizuje Kristu; a právě tak se ženy tedy mají ve všem podřizovat mužům. Mužové, milujte své ženy tak, jako Kristus miloval církve: vydal se za ni, aby ji posvětil tím, že ji očistil koupelí ve vodě, kterou doprovází slovo; on ji totiž před sebe chtěl předvést jako zcela zářící, bez úhony i bez vrásky, a bez čehokoliv podobného, ale svatou a neposkvrněnou. Stejně tak mají muži milovat své ženy jako vlastní tělo. Milovat svou ženu znamená milovat sebe samého. Nikdo totiž neměl nikdy v nenávisti své tělo; každý je naopak živí a dobře o ně pečuje. A to právě dělá Kristus pro svou církve: Což nejsme údy jeho těla? Tak tedy muž opustí otce i matku a přikloní se ke své ženě a oba budou jediným tělem: toto tajemství má velký dosah; chci říci, že se vztahuje na Krista a na církve. Zkrátka, pokud jde o vás, ať každý miluje svou ženu jako sám sebe a žena ať ctí svého muže.“^[40]

Rozhodl jsem se zde uvést celý citát, protože se jedná o významný text podtrhující důstojnost a svátostnost* manželství. Dalo by se říci, že tento úryvek je vrcholem všeho co o manželství vypovídá Písmo Svaté. Je zde krásně vidět propojení, návaznost a přesah starozákonní zvěsti ve zvěst novou. Uprostřed tohoto úryvku, svatý Pavel bere do rukou starozákonní text (Gn2,24) a ukazuje novost manželství v paralele Krista a církve. Je zde nejen propojení duchovní ale i to na počátku, tělesné mezi manželi, mezi mužem a ženou.

---

39 . JAN PAVEL II. *Teologie těla*. Paulínky: Praha, 2009. Vydání 3. s. 116.

40. JERUZALÉMSKÁ BIBLE: *Písmo svaté vydané Jeruzalémskou biblickou školou*. Kostelní Vydří: Krystal OP; Karmelitánské nakladatelství, Praha, 2009. s. 2039 (Ef 5,27-33).

* Svátost je viditelné znamení neviditelné Boží přítomnosti. Tělo a svět vidíme, ale vše je transcendováno Boží realitou. Je nanejvýš správné uvažovat o manželství tímto způsobem.

Z toho vyplývá, že vzájemné vztahy mezi manžely musí být ukotveny v Kristu. V úryvku, který rozebíráme, je časté nebezpečí zjednodušené interpretace, kdy je tento úryvek mylně chápán jako potvrzení mužské nadřazenosti v křesťanské společnosti. Mohlo by se zdát, že se nejedná o žádný problém, bohužel z pohledu feministické interpretace velmi často dochází k této povrchní interpretaci, která je používána jako argument proti křesťanskému pojetí manželství. Právě naopak, pohlédneme-li hlouběji za tento úryvek, najdeme zde zcela jiné pojetí: „že totiž manžel a manželka jsou si podřízeni navzájem“, ^[41] je to garantováno vztahem ke Kristu a tato vzájemná podřízenost vyvěrá ze samé podstaty manželství a rodiny. Z jistého úhlu pohledu lze říci, že láska vylučuje jakoukoli formu podřízení. Vidíme, že stížnosti na křesťanské pojetí rodiny a manželství jako na jakoukoli formu diskriminace, otroctví, či nedůstojného pojetí pramení ze špatné interpretace, či neochoty vidět pravou podstatu.

Spojení muže a ženy v manželství je autentické podle toho, jestli odráží lásku, kterou má Kristus k církvi. Kdo miluje svoji, ženu miluje sám sebe. Za tímto obratem se skrývá nádherná skutečnost, totiž že v manželství dochází ke spojení mezi mužem a ženou, „potom tedy se muž dívá na tělo ženy jako na své vlastní a tímto způsobem k němu i přistupuje.“ ^[42] Tělo mužské – ženské je základem identity člověka a tento fakt se stává pro genderové ideologie nepřijatelným. Pakliže není ochota přijmout tuto skutečnost, je zcela jasné, že rozvíjení dalších myšlenek o manželství a rodině bez tohoto základu je již deformované.

Avšak nemůžeme se divit názorům, jaké panují, či absurditám do kterých zacházení s lidským tělem i se vztahy člověka v manželství a rodině společnost zašla, jestliže na počátku stojí špatná interpretace podstaty a pravdy o lidském bytí. „Člověk se objevuje ve viditelném světě jako nejvyšší výraz Božského daru, protože v sobě nese vnitřní dimenzi daru. A s ní vnáší do světa zvláštní podobnost s Bohem, jíž přesahuje a ovládá také svou „viditelnost ve světě, svou tělesnost, své mužství a ženství.“ ^[43] A manželství je ustanoveno Stvořitelem od počátku, jak jsme o tom již uvažovali. „Kristus existenci manželství nejen potvrzuje, nýbrž prohlašuje, že je integrální součástí nové svátostné ekonomie.“ ^[44]

---

41. srov. JAN PAVEL II. *Teologie těla*. Paulínky: Praha, 2009. Vydání 3. str. 406.

42. srov. Tamtéž str. 422.

43. srov. Tamtéž str. 440.

44. srov. Tamtéž str. 450.

Nicméně tímto směrem bychom se dostali do hlubšího vhledu manželství ve svátostném životě a liturgii církve, což by bylo jistě zajímavé, ale odbočili bychom od hlavní linie našeho tématu. Pojdme si zrekapitulovat hlavní rysy pojetí křesťanského manželství, o kterých jsme tu hovořili, než přejdeme k církevním dokumentům.

Jestliže manželství nestojí na principech, jaké jsme si předestřeli, a není správně pojato, je jasné, že dochází k pochybování o jeho důstojnosti, což zapříčiňuje pád rodiny. Manželství má být uchopeno tak jak bylo na počátku zamýšleno v božím plánu, protože tento způsob přivádí křesťanské manželství do vztahu s Kristem. „*Manželství správně uchopeno má podíl na tajemství stvoření, předáváním života, tedy vlastně má i účast na tajemství vykoupení.*“^[45] Manželská láska je vykupitelská a spásonosná.* Manželství je úzce spjato ze všemi svátostmi církve, snad se dá říct, že je jakýmsi ukazatelem pro uchopení svátostí ostatních s pohledu snubního vztahu Krista a církve v paralele k manželství. Jistě chápeme, jakou důstojnost v sobě manželství nese v ohledu na toto tvrzení. „*Celý křesťanský život nese znamení manželské lásky Krista a církve.*“^[46] Sakramentalita manželství sebou nese totéž i u pohledu na tělo, proto není v žádném případě přehnané zasazovat se o ochranu a integritu lidského těla jako Božího stvoření.

Doslov

Dovolím si zde udělat krátkou zastávku týkající se lidské sexuality. Sexualita je Božím darem člověku a je vlastním darem manželství. Má charakter plodivý a spojivý. Tedy je otevřena k novému životu, ale je i pro dobro manželů. Oba dva tyto aspekty lidské sexuality jsou stejně důležité. Sexualita v manželství má být vždy obrazem Boží, svobodné, věrné, bezvýhradné lásky. Mimo manželství toto není možné a již vůbec ne mimo vztah muže a ženy. Zde jsme v oblasti, která je jasně nastavena. Manželství a rodina je obrazem Boží lásky, pilířem naší lidské společnosti. A v této oblasti neexistuje prostor pro diskusi. Narušení rodiny a manželství v dnešní době není možné přehlížet.

---

45. WEST CHRISTOPHER: *Teologie těla pro začátečníky, stručný úvod do sexuální revoluce JP II*. Paulínky; Praha, 2010. Vydání 2. s. 89.

46. KATECHISMUS KATOLICKÉ CÍRKVE. Karmelitánské nakladatelství:Kostelní Vydří, 2002. Vydání 2.čl 1617.

*Termín vykupitelská a spásonosná musí být dobře uchopen, aby nedošlo ke kolizi s teologickými pojmy vztahujícími se na Ježíše Krista.

2. Církevní dokumenty o manželství, rodině a důstojnosti člověka.

Exkurz po církevních dokumentech, v níž budeme hledat zmínky o důstojnosti rodiny a její důležitosti začneme v roce 1930 encyklikou papeže Pia XI. Poté budeme pokračovat přes *Dokumenty druhého vatikánského koncilu* až k exhortaci *Amoris laetitia*. V předchozí kapitole jsme si představili základy generové ideologie její vývoj i základní myšlenky a nyní chceme v opozici k těmto názorům ukázat stanovisko katolické církve a ukázat pravou důstojnost rodiny a manželství.

Než se však obrátíme k církevním dokumentům, je třeba učinit kratičkou zastávku u *Kodexu kanonického práva* a *Katechismu katolické církve*. Jak tyto dokumenty definují manželství?

„Manželský svazek, kterým muž a žena mezi sebou vytvářejí nejvnitřnější společenství celého života, zaměřené svou přirozenou povahou na prospěch manželů a na zplození a výchovu dětí je mezi pokřtěnými povýšeno Ježíšem Kristem na svátost.“ ^[47]

„Důvěrné společenství života a manželské lásky ... Stvořitel založil a vybavil vlastními zákonitostmi ... Sám Bůh je původcem manželství.“ Povolání k manželství je vepsáno do samé přirozenosti muže a ženy, jak vyšli z rukou Stvořitele. Manželství není čistě lidské zřízení, přes všechny změny, kterými prošlo během staletí, v různých kulturách, sociálních strukturách a v duchovních postojích. Tyto rozmanitosti nesmějí dát zapomenout na společné a trvalé rysy. I když důstojnost této instituce nevysvítá všude se stejnou jasností, existuje ve všech kulturách určitý smysl pro velikost manželského spojení, protože „šťastný život člověka i lidské a křesťanské společnosti těsně souvisí s dobrým stavem manželského a rodinného společenství“. ^[48]

---

47. KODEX KANONICKÉHO PRÁVA. Karmelitánské nakladatelství:Kostelní Vydří, 1994. Vydání 2. čl. 1050 §1.

48. KATECHISMUS KATOLICKÉ CÍRKVE. Karmelitánské nakladatelství:Kostelní Vydří, 2002. Vydání 2. čl. 1617.

2.1. Casti Connubii (1930)

„*Jak podivuhodná je důstojnost čistého manželství...*“^[49] Těmito slovy začíná papež Pius XI. svoji encykliku, ve které chce ukázat povahu křesťanského manželství. Chce ukázat, že z manželství a rodiny získává dobro první sama rodina, ale zároveň s ní je obohacena celá společnost. Papež v úvodu charakterizuje manželství jako Bohem ustanovené, v čemž je automaticky skryta a potvrzena jeho důstojnost, je ustanoveno mezi mužem a ženou. Proto je třeba říci, že žádná lidská moc nemá právo toto ustanovení měnit.

Manželství má trojí požehnání 1) Děti 2) Věrnost 3) Svátostná stránka manželství.

Ad1) V manželství se dává život dětem, což je vznešená úloha, přinášející lidem důstojnost když mohou novou generaci přivádět k Bohu učit ji Boha poznávat a milovat. Žádný jiný tvor nebyl takto obdařen. Výchova dítěte tedy přináší, v první řadě rodičům, jako jejich nezadatelné právo.

Ad2) V tomto bodě je pro nás důležité, jak papež hovoří o různých stupních podřízenosti v manželství. Je zde potvrzena důstojnost ženy, kterou musí muž respektovat a takto k ní i přistupovat * nicméně nemá se měnit zřízení rodinné Bohem dané. Tedy muž je pánem rodiny a v tomto se odvolává na encykliku svého předchůdce papeže Lva XIII., který hovoří, o rozdělení rolí v rodině manželé jsou si rovni co do důstojnosti, ale role jsou specifické a jasně dané. **

Po zamyšlení nad těmito třemi aspekty manželství se papež obrací k nebezpečí, které hrozí rodině, nejen znevažováním, ale i cíleným bojem proti rodině. Útočí se na všechny aspekty manželství, které byly představeny v první části tohoto dokumentu. Papež ukazuje, že pošlapávání hodnot manželství se již děje veřejně a stává se jakýmsi celospolečenským trendem. Dokonce tato destrukce rodiny a manželství si bere na pomoc “vědu”. Nejedná se o žádnou organizaci, ale tento boj o důstojnost rodiny se vede na všech společenských úrovních. Je to bolestný pohled když víme, jakou velkou důstojností Bůh obdařil manželství a rodinu. Papež si uvědomuje, že abychom mohli, tyto nástrahy odstranit, musíme je demaskovat a pojmenovat.

---

49. PIUS XI. *Casti connubii*, encyklika o křesťanském manželství. Sypták. Brno, 2016. čl. 1.

* „*je-li muž hlavou, jest žena srdcem, a náleží-li muži prvenství v řízení, žena právem smí a musí požadovati pro sebe jako svůj úděl prvenství v lásce.*“ (srov čl.27. in casti connubii).

** „*Muž jest pánem v rodině a hlavou ženy; žena však, poněvadž je tělem z těla mužova a kostí z jeho kostí, ať jest mu poddána a poslouchá ho nikoli jako služka, nýbrž jako společnice; aby totiž její poslušnosti nechyběl ani půvab ani důstojnost. Neboť manžel, jenž nařizuje, jest obrazem Kristovým, a ta, která poslouchá, jest obrazem Církve; proto Boží láska musí býti stálou pořadatelkou jejich vzájemných povinností.*“ (Srov. Lev XIII., enc. Arcanum, z 10. února 1880).

Víme, že i po více než sedmdesáti letech od vydání tohoto dokumentu je toto stále aktuální, snad dnes ještě více než kdy předtím. Jsou zde ukázána první nebezpečná volání po nových formách “manželství” i když v roce, v jakém byl napsán tento dokument, nemůžeme ještě hovořit o dnešních problémech, přesto je zde vystižen počátek a kořen dnešních problémů. Pakliže se nám Bůh začne vytrácet ze vztahu manželů a z rodin, zůstává nám soudržnost a forma manželství závislá pouze na lidské vůli. Z toho je patrné že i mravy a zákony manželství se začnou řídit pouze lidskou vůlí. Není jistě nezajímavé, že jedním z prvních důsledků tohoto obratu je “boj proti dítěti” i se všemi aspekty, které přináší dnešní doba (antikoncepce, abort, sterilizace...) To však není předmětem této práce a proto postačí prozatím zůstat u tohoto konstatování.

Encyklika se však nezabývá jen pouhým konstatováním problému, je zde položena otázka jak pomoci manželství. Prvním a základním je opět přizvat Boha do vztahu v rodině. Papež ukazuje kompetentnost učitelského úřadu církve v otázkách manželství. O otázkách manželství je potřeba mluvit a správný pohled na manželství hlásat. A to nejen Učitelský úřad církve, ale také rodina, která je součástí církve. Také stát má povinnost pečovat o rodinu a její duchovní hodnoty. V ideálním případě by měla existovat kooperace mezi státem a církví v boji o rodinu. * Přestože tento dokument už úplně neodpovídá požadavkům dnešní doby, zásady a principy zde nastíněné jsou stále platné a neměnné a jsou v dalším učení církve rozvíjeny a aktualizovány.

---

* je dobré podotknout, že papež v popisování politických nároků vychází ze situace v Itálii, tedy velmi odlišné od pozice církve vzhledem ke státu, jaký panoval na území Československé republiky v období tzv. První republiky.

2.2. Dokumenty II. vatikánského koncilu

a) *Gaudium et spes*

V druhé části této konstituce nalezneme kapitolu s názvem *Jak podpořit důstojnost manželství a rodiny*. Koncil si klade otázku, která pro nás nepřestává být aktuální ani po půl století od ukončení Druhého vatikánského koncilu. Koncil nám říká, že „štěstí člověka těsně souvisí s dobrým stavem manželského a rodinného společenství.“^[50] Koncil vyjadřuje obavy, že důstojnost manželství není všude zřejmá, jak by měla být. Manželství je ohrožováno z mnoha stran a je zatemňována a narušována jeho pravá podstata a důstojnost. Např. „... takzvanou volnou láskou a jinými deformacemi ... společensko-psychologickými a občanskými poměry...“^[51] Proto se také koncilní otcové rozhodli objasnit některé body nauky, aby podpořili a poučili snahy o zachování důstojnosti a hodnoty manželství. *Gaudium et spes* opakuje, že původce manželství je Bůh sám, a manželství je člověku dáno pro dobro manželů, pro rozvoj jednotlivých členů rodiny a jejich věčný osud, jako i pro důstojnost, stálost, mír a to vše pro blaho rodiny a tím i pro blaho celé společnosti. Dokument také připomíná základní důležité skutečnosti vymezující křesťanské manželství: „Svou přirozenou povahou jsou manželství a manželská láska zaměřeny k plození a výchově dětí, což je vrchol a koruna manželské lásky.“^[52] Děti jsou darem v manželství a to darem nejvzácnějším, člověk tím vlastně dostává podíl na díle stvoření. A tento dar i úkol je svěřen muži a ženě v manželské lásce. Dokument připomíná nutnost péče o povznesení rodiny a manželství. Rodina je školou k rozvinutí lidství. Výchova dítěte má probíhat v součinnosti obou rodičů. Jsou zde zdůrazněny obě nezastupitelné role.

b) *Lumen Gentium*

Lumen Gentium hovoří o rodině především s akcentem na důstojnost a povolání ke svatosti právě skrze rodinu a manželství. Každý člověk je povolán ke svatosti a každý má vlastní cestu či způsob jejího dosažení. Křesťanští manželé a rodiče se mají navzájem podporovat věrnou láskou a přijmout děti od Boha. Těm mají předat křesťanskou nauku a učit je ctnostem evangelia. Rodiče a jejich láska k dětem, je obrazem Kristovy lásky k církvi, rodiče se obětovávají za své děti, v tom můžeme vidět paralelu k oběti Krista za svou církev.

---

50. DOKUMENTY II. Vatikánského koncilu. *Gaudium et spes*. Karmelitánské nakladatelství: kostelní Vydří, 2012, čl. 47.

51. Srov. Tamtéž.

52. Srov. Tamtéž. čl. 48.

c) *Gravissimum educationis*

Hovořili jsme o důstojnosti manželství a rodičovství, jak nám to předkládají konstituce koncilu. Jedním z aspektů, který se podílí na důstojnosti rodičovství je i křesťanská výchova, o které hovoří právě dekret *Gravissimum educationis*. V tomto dekretu se hovoří o povinnosti rodičů vychovávat děti. „*Jejich výchovné působení je tak důležité, že se dá jen obtížně nahradit, když chybí.*“^[53] Rodiče jsou zde nabádáni k vytvoření takového rodinného prostředí, které bude naplněné láskou a vztahem k Bohu a lidem, takže bude příznivým pro správný rozvoj a výchovu dětí. Nejlepším prostředím pro výchovu a rozvoj dítěte je rodina, jejímž právem a povinností je děti vychovávat a vést je ke vztahu k Bohu ale i k lidem kolem sebe.

2.3. *Humanae vitae* (1968)

Encyklika Pavla VI. která reaguje na změny ve světě v důsledku růstu obyvatelstva, rostoucí nouze rodin v rozvojových zemích a rostoucí hospodářské nároky na výchovu dětí. Proměňuje se pohled na ženu a na její úkol ve společnosti, mění se také pojetí manželské lásky a vztah této lásky k manželskému styku. Jsou zde kladeny otázky ohledně významu manželského styku, plánování potomstva. Důležitým bodem je také obhájení kompetence církve vyjadřovat se a interpretovat přirozený mravní zákon, na kterých je založena mravouka týkající se manželství. A církev podává ucelenou nauku v této oblasti. Tento dokument se jasně odvolává na *Dokumenty druhého vatikánského koncilu* konkrétně na konstituci *Gaudium et Spes*, o které jsme již hovořili. Dokument opět jasně podtrhuje, že důstojnost manželské lásky se jedinečně vyjevuje v „*jejím nejvyšším zdroji v Bohu, který je láska.*“^[54] Manželství „*je to moudré ustanovení Tvůrcovo k uskutečňování jeho zázračné lásky k lidstvu. Manželé usilují výlučným osobním darováním sebe, které je jim vlastní, o společný podíl na svých bytostech, směřujících k vzájemnému osobnímu zdokonalování, ke spolupráci s Bohem na plození a výchově nových životů.*“^[55] Manželství je zaměřeno k plození dětí ale stejně tak dobru samotných manželů. Toto spojení uschopňuje manžele k početí nového života a to ve shodě se zákony, které jsou vepsány do samotné bytosti muže a ženy. Můžeme říci, že užívání tohoto daru s mařením významu a zaměření je proti přirozenosti muže a ženy.

---

53. DOKUMENTY II. Vatikánského koncilu. *Gravissimum educationis*. Karmelitánské nakladatelství: kostelní Vydří, 2012, čl. 3.

54. PAVEL VI: *Humanae vitae*, encyklika Pavla VI. *O správném řádu sdělování lidského života*. Scriptum: Praha. 1991. čl. 8.

55. Tamtéž čl. 8.

S ohledem na důstojnost manželství hovoří tento dokument také o ukázněnosti, který patří k manželskému životu a k jeho čistotě, není na škodu manželské lásce, ale je tomu právě naopak, toto sebeovládání vnáší do manželství větší důstojnost a podobně jako v *Dokumentech druhého vatikánského koncilu* je poukázáno na to, že dobré rodinné prostředí pomáhá k účinnějšímu vlivu na výchovu dětí. „*Děti malé i dospívající vyrůstají pak v prostředí správného oceňování lidských hodnot a klidně a harmonicky se rozvíjejí jejich duchovní a citové vlastnosti.*“^[56]

Právě závěr této encykliky patří praktickým výzvám k ochraně rodiny před špatnými vlivy. Přímo se obrací k nositelům veřejné moci, vědcům a přímo ke křesťanským manželům s povzbuzením a prosbou o zodpovědnost. Neschvalujte, aby se zákonitým způsobem do základní buňky společnosti, do rodiny, zaváděly praktiky odporující přirozenému a Božímu zákonu. K těm, co mají veřejnou moc, vládnoucím činitelům předkládá papež prosbu a říká těm, co mají možnost podporovat mravnost: „*Pravíme: nedopusťte, aby mravnost vašeho lidu stále klesala. Neschvalujte, aby se zákonitým způsobem do základní buňky společnosti, do rodiny, zaváděly praktiky odporující přirozenému a Božímu zákonu.*“^[57]

Papež se zde obrací k manželům a jak říká: s vědomím toho, že manželství je služba, mnohdy nelehká, která je součástí křesťanského povolání upevněného právě v manželství. Nakonec připojuje citaci z Písma, o vztahu lidí v manželství mezi mužem a ženou: „*Muži, každý z vás ať má svou ženu rád, jako Kristus projevil Církvi svou lásku... Každý muž má mít svou ženu rád jako vlastní tělo. Kdo má svou ženu rád, projevuje tím lásku sám k sobě. Nikdo přece nemá v nenávisti své tělo, ale naopak: dává mu jíst a přeje mu. Tak i Kristus jedná s Církví. V tom je veliké tajemství: říkám to o vztahu Krista a Církve. A proto každý z vás má tak mít rád svou ženu jako sám sebe a manželka zase má respektovat svého muže*“^[58]

---

56. PAVEL VI: *Humanae vitae, encyklika Pavla VI. O správném řádu sdělování lidského života*. Scriptum: Praha. 1991. čl. 21.

57. Tamtéž čl. 23.

58. Tamtéž čl. 25.

2.4. Familiaris consortio (1981)

K těmto otázkám se vrátil i nástupce Pavla VI. papež Jan Pavel II. Na úvod papež opět poukazuje na reálné nebezpečí objevující se v současném světě, která se objevují a jsou namířena proti rodině nebo ji přímo ohrožují. Ujišťuje o tom, že církev si uvědomuje cennost manželství a rodiny. Tato adhortace si bere za cíl pomoci těm kdo žijí v manželství a rodině i těm, kteří hledají pravdu. Také se obrací k mladým lidem, kteří se chystají založit rodinu, aby objevili její krásu a důstojnost, která je v zaměření na lásku a službu života.

Adhortace taky přesně vymezuje koho se manželství týká: *„Boží plán s manželstvím a rodinou se týká konkrétně muže i ženy v jejich každodenní existenci, v určitých společenských a kulturních poměrech.“* ^[59] Situace pro rodiny není v dnešní době jednoduchá jsou jim nabízena zdánlivě jednoduchá řešení, a to zvláště sdělovacími prostředky, které se rodinám snaží vzít důstojnost a nahradit ji jakousi pseudo - důstojností, která ale nemá nic společného s důstojností rodiny a lidské osoby vůbec. Toto hrozcí nebezpečí je si třeba uvědomovat a právě církev pomáhá se svým evangelijním darem rozlišovat *„a nabízí svou službu ve prospěch pravdy, svobody a důstojnosti každého muže a každé ženy.“* ^[60] Toto rozlišování je vlastním úkolem církve a jak jsme mohli sledovat myšlenky *Druhého vatikánského koncilu* církev má právo se k těmto otázkám vyjadřovat. Církev díky tomuto právu poskytuje směrnice, která křesťanským manželům pomáhá najít a uskutečňovat pravdu o jejich povolání a důstojnosti realizované v manželství a rodině. Toto rozlišování však není jen na úrovni církevní hierarchie, ale smysl pro to rozlišování je dáván skrze Ducha Svatého všem věřícím tedy celé církvi a rozvíjet tento smysl pro uskutečňování pravdy mezi věřícími přináleží učitelskému úřadu církve.

V dnešním světě se rodina nachází v situacích, které jsou v mnohém kladné ale také záporné. K dobrým stránkám dnešního světa patří vědomí vlastní svobody, je snaha více se věnovat mezilidským vztahům v manželství, je povznesena důstojnost ženy atd. Nicméně dnešní doba sebou přináší pro rodinu i nepříznivé stránky, které mají za následek jakousi deformaci hodnot. V těchto situacích se ukazuje sobeckost a konzumní způsob života, které se právě přenášejí do vztahů v rodinách. Příčinnou toho je často právě špatný výklad lidské svobody. Papež zde říká, že: *„Dějinná situace, v jaké žije rodina, stojí tedy před námi jako směsice světla a tmy.“* ^[61] Celá církev stojí před úkolem hájit práva muže a ženy.

---

59. JAN PAVEL II. *Familiaris consortio*, apoštolská adhortace; *O úkolech křesťanské rodiny v současném světě*. Zvon: Praha, 1992, čl. 4.

60. Tamtéž.

61. Tamtéž čl. 6.

Dále se dokument zabývá manželstvím a rodinou z pohledu Božího plánu spásy. Pro naše uvažování se zde objevují opět důležité formulace. Bůh vkládá do lidské přirozenosti také povolání a to povolání mužské a ženské, které se uskutečňuje v manželství nebo v panenství. Sexualita při níž se muž a žena navzájem darují je úkon vlastní manželům. Manželství nemůžeme chápat jako nějakou instituci, kterou ukládá společenská norma, ale je to opravdu vnitřní skutečnost v plánu Boha stvořitele.

Adhortace také jasně vymezuje pojetí rodiny, jako společenství osob, kde jsou důležité a nenahraditelné všechny vztahy a to otcovský a mateřský, dětský a sourozenecký. Nejenže taková rodina spolupracuje na budování církve, ale je i přínosem pro společnost, když do ní uvádí nové zralé členy. Manželství má své prvotní poslání v příkazu stvořitele. Plodte a množte se, manželská láska je určena k dobru manželů a k plození dětí. Dítě je veliký dar od Boha a rodina je zamýšlena jako širší společenství osob. A právě v dítěti má rodina své naplnění. *„Nenaplní se pouze ve společenství dvou, ale uschopňuje je k největšímu možnému darování, k darování života nové lidské osobě, přičemž se stávají Božími spolupracovníky. Když se manželé navzájem sobě darují, vydávají ze sebe novou skutečnost – dítě, živý obraz své lásky, trvalé znamení svého manželského společenství, živou a nerozlučnou jednotu svého otcovství a mateřství.“*^{[62]*}

Co je vlastně úkolem rodiny? Už jsme si je tu naznačili: 1) Vytváření osobního společenství 2) Služba životu 3) Účast na vývoji společnosti 4) Účast na životě a poslání církve.

1) Vytváření osobního společenství

Opět je zde ukázán model rodiny, jako společenství osob: manžela a manželky, rodičů a dětí. Ono základní společenství mezi manželi má své kořeny v doplňování se muže a ženy. A jakékoliv jiné uspořádání rodiny odporuje Božímu plánu s mužem a ženou. V této části je také naznačena role jednotlivých členů rodiny, které jsou dány.

Žena, jak jsme již řekli, je co do důstojnosti rovnocenná muži, což tento dokument opět potvrzuje, avšak žena i muž mají každý své specifické úkoly v rodině, které mají vykonávat ve vzájemné jednotě a lásce. Zvláštní část je zde věnována ženě ve společnosti, která ve své důstojnosti má plné právo na společenský život, nicméně dokument jasně říká, že: *„skutečné povznesení ženy vyžaduje, aby byla jasně uznána cena její mateřské a rodinné úlohy ve vztahu ke všem úkolům veřejným a ke všem ostatním povoláním.“*^[63]

---

62. JAN PAVEL II. *Familiaris consortio, apoštolská adhortace; O úkolech křesťanské rodiny v současném světě.* Zvon: Praha, 1992, čl. 14.

63. Tamtéž čl. 23.

* Pozn.: Nelze chápat neplodná manželství za nenaplněná ani neztrácí svoji cenu, jsou pouze povolání k jinému druhu služby př. Adopce, pomoc jiným rodinám, pomoc postiženým chudým, výchovatelská činnost atd.

Ačkoliv není v žádném případě upíráno právo na společenský život a zaměstnání, je připomenuta potřeba přítomnosti matky v domácnosti a při výchově dětí, což i když je dnes často dehonestováno je vlastně paradoxně to v čem žena nalézá svou důstojnost.* Tato věc má ovšem dvě strany. Aby takto navržený model mohl být funkční, musí být tato práce žen ze strany mužů také oceňována tak jak si pro svou důležitost a význam zaslouží. Církev má za úkol zasazovat se o zrovnoprávnění mužů a žen co do jejich důstojnosti, stejně tak má ale dbát na to aby byly zachovány i role v rodině a to kvůli správnému a zdravému rozvoji rodiny. Dokument upozorňuje na to, že existuje mnoho podob diskriminace ženy, proti kterým se má bojovat, má se to však dělat oprávněným způsobem. Je třeba zvolit správnou cestu, žena se nemá snažit připodobnit muži, tato snaha o rovnoprávnost nemá mít za následek dehonestaci ženy, nemá se tak činit na úkor její důstojnosti. Dále bych se již tímto tématem nezabýval, protože se jej dotkneme hlouběji v apoštolském listě papeže Jana Pavla II. *Mulieris Dignitatem*, pojednávajícím právě o důstojnosti ženy.

V rodině má také muž pevně stanovenou roli. Je povolán k tomu aby se stal otcem a manželem. *V manželce vidí muž naplnění Božího plánu: "Není dobré, aby byl člověk sám. Udělejme mu pomocníci, podobnou jemu".*^[64] Jak jsme jistě pochopili z předchozích odstavců, nemá se jednat o vztah pán – otrokyně. ** Aby muž uskutečnil své poslání, musí svoji milovat svoji ženu i své děti. Přítomnost otce v rodině je nenahraditelným prvkem při výchově dětí, což tento dokument velice silně podtrhuje. Zanedbávání rodiny ze strany otce sebou nese velmi závažné problémy. „*Nepřítomnost otce v rodině způsobuje duševní a mravní poruchy a značné obtíže v rodinných vztazích.*“^[65] Aspekt otce je tedy nenahraditelnou součástí celé rodiny, otcovství musí být vykonáváno s láskou nikoli násilně, ale s pečlivou spoluúčastí na výchově spolu matkou.

Z práv a povinností otce a matky samozřejmě vyplývají práva dětí, i když se v současné době zdá, že dětská práva jsou pečlivě ustanovena, jedná se často o pravý opak, tam kde by měla chránit zdravý rozvoj dítěte, jednájí přesně naopak. Dítě má právo na úplnou rodinu. Má právo na výchovu od otce a matky. Ti kdo jednájí proti tomuto právu, jednájí proti důstojnosti dítěte i celé rodiny.

---

64. JAN PAVEL II. *Familiaris consortio, apoštolská adhortace; O úkolech křesťanské rodiny v současném světě*. Zvon: Praha, 1992, čl. 25.

65. Srov. Tamtéž čl.25.

* pozn.: „*Jestliže se má přiznat ženám stejně jako mužům právo převzít různé veřejné úkoly, musí být současně struktura společnosti taková, aby vdané ženy a matky nebyly prakticky nuceny pracovat mimo domov a aby jejich rodiny mohly slušně žít a zdárně se rozvíjet, i když se žena plně věnuje vlastní rodině.*“ (Srov čl.23).

** „*Nejsi jejím Pánem ale mužem*“. (Srov. sv.Ambrož, Hexameron, V, 7, 19.).

2) Služba životu

Služba životu je, můžeme říci, základním úkolem rodiny. Je to její konstitutivní prvek, ve kterém je ukryta i důstojnost rodiny, kterou je třeba chránit v opozici proti dnešním ideologiím. Jak jsme již řekli tato důstojnost je právě v účasti na díle Stvořitele. Jistě chápeme, že tento úkol je pro manžele širší. Můžeme říci, že sem spadá všechno to, co otec a matka darují svým dětem výchovou, všechny aspekty přirozené výchovy, ale také uvádění do vztahu s Pánem a zajištění budování církve v její příští generaci.

Právě pro tuto velkou důstojnost rodiny má církev nejen právo, ale přímo povinnost velmi pečlivě a s nasazením chránit poklad, kterým je rodina, která je zodpovědná za ochranu a předávání lidského života. Církev ani rodina to v tomto ohledu nemá vůbec jednoduché, to si musíme přiznat, její hlas je umlčován jako zpátečnický a přitom právě ona volá po důstojnosti rodiny, které je dnešní společností zbavována. Církev stojí tváří v tvář společnosti, která ničí hodnoty rodiny a jak jsme mohli vidět, vstupuje do intimity manželů a ničí tento Boží dar. Tato kultura je kulturou, která „*těžce mrzačí nebo dokonce úplně ztrácí pravý smysl lidské sexuality, protože ji zbavuje jejího podstatného vztahu k lidské osobě, pokládá církev za svou stále naléhavější a nenahraditelnou povinnost představovat sexualitu jako hodnotu a úkol celé osoby, která byla stvořena jako muž a žena podle Božího obrazu.*“^[66] Církev chrání integritu člověka, jeho přirozenou stránku i stránku psychickou a duchovní. Církev doprovází manžele na jejich cestě a pomáhá jim k tomu, aby plně prožívali své manželství, své otcovství a mateřství.

K předávání života také podstatně patří výchova dětí, na kterou mají rodiče právo a přednost před jakoukoliv jinou institucí. Děti mají pocítit lásku otce i matky. Rodiče mají bedlivě kontrolovat to, jak jsou děti vychovávány ve vzdělávacích ústavech. Aby děti nebyly pokřiveny špatnou výchovou především v oblasti informací o pohlavním životě, mravních zásadách, protože dnešní formy sdělování informací z těchto oblastí „*připravuje děti už v letech nevinnosti o duševní pohodu a otvírá cestu ke zkaženosti.*“^[67] Výchova dětí je tedy dalším velmi důležitým bodem, ve kterém je prokazována důstojnost manželství. *

---

66. JAN PAVEL II. *Familiaris consortio, apoštolská adhortace; O úkolech křesťanské rodiny v současném světě.* Zvon: Praha, 1992, čl. 32.

67. Tamtéž čl. 37.

* „*Výchovná služba křesťanských rodičů je tak velká a důstojná, že svatý Tomáš neváhá srovnat ji se službou kněží: "Někteří zprostředkovávají a chrání duchovní život službou, která je čistě duchovní: toto je úkol svátosti kněžství. Jiní to dělají s ohledem na tělesný i duchovní život zároveň: a to se děje svátostí manželství, v které se muž a žena spojují, aby rodili děti a vychovávali je k Boží úctě".* (Sv. Tomáš, *Summa contra gentiles*, IV, 58.).

3. účast na rozvoji společnosti

Ačkoliv společnosti si rodiny zdá se neváží, je jisté že rodina je její základní buňkou. Zde vyrůstají noví občané a i stát by měl mít zájem na tom aby i v nové generaci vyrůstali zralí lidé. Rodina je povolána k tomu aby se podílela na životě společnosti, nemá být uzavřena sama do sebe. Rodina je povolána k tomu aby vstupovala do společnosti a zhostila se společenských úkolů, má se angažovat i v politickém životě, zvláště potom má hájit práva rodiny oproti zákonům, které se jí snaží poškodit. Rodina by tedy neměla být pasivní ale sama by měla bojovat za svá práva a změnu “ klimatu ve společnosti “. Jinak hrozí, že „budou rodiny první obětí onoho zla, které jim předtím bylo lhostejné.“^[68] V ideálním případě by tato spolupráce společnost - rodina měla být oboustranná. * Je v zájmu společnosti aby se snažila zajistit vhodné podmínky pro růst rodin a aby rodinu nadefinovala správným způsobem, což se po staletích kdy tato definice byla jasně daná, najednou stává problematickým a jsou vytvářeny modely odporující katolickému pohledu na rodinu.

---

68. JAN PAVEL II. *Familiaris consortio, apoštolská adhortace; O úkolech křesťanské rodiny v současném světě.* Zvon: Praha, 1992, čl. 44.

* V obhajobě rodiny ze strany církve vznikla Charta práv rodin, která přichází s konkrétními požadavky na stát, které by měli být jasně dané a v zájmu státu i prosazované, protože stát velice často stojí v opozici proti potřebám a důstojnosti rodiny. Zde jsou vyjmenována tato základní práva, jak je nadefinovali synodní otcové:

- „- **právo žít a růst jako rodina**, tzn. právo každého člověka, i chudého, založit rodinu a mít pro ni přiměřené prostředky k životu;
- **právo na vlastní odpovědnost v předávání života a ve výchově dětí;**
- **právo na manželské a rodinné soukromí;**
- **právo na trvalost manželského svazku a instituce manželství;**
- právo na víru, na její vyznání a šíření;
- právo vychovávat děti podle vlastních náboženských a kulturních tradic a hodnot s použitím potřebných příspěvků, prostředků a zařízení;
- právo na osobní (fyzickou), společenskou, politickou a hospodářskou jistotu, zvláště chudých a nemocných;
- právo na vhodné bydlení, které umožňuje přiměřený rodinný život;
- právo vyjadřovat a hájit své požadavky před hospodářskými, společenskými a kulturními orgány na vyšší i nižší úrovni, ať osobně nebo pomocí spolků;
- **právo spolčovat se s jinými rodinami a institucemi, aby rodina mohla dobře a rychle plnit své úkoly;**
- právo chránit mladistvé před škodlivými drogami, pornografií, alkoholismem atd., s pomocí příslušných zařízení a zákonodárství;
- právo na dobře využívaný volný čas, který podporuje i hodnoty rodiny;
- právo starších lidí na lidsky důstojný život a umírání;
- právo vystěhovat se jako rodina za účelem nalezení lepších životních podmínek.“

4. Účast na životě a poslání církve.

Rodinu v křesťanském pojetí nemůžeme chápat jenom jako dobro pro společnost, tedy instituci, která je výhodná pro fungování společnosti. Její důstojnost je ve spojení s Bohem a v účasti na životě církve. Je to jakási církev v malém. Křesťanští manželé obdrželi moc ze svátosti manželství dary, které je uschopňují ke službě v církvi, a podílí se také na mateřství celé církve. Má se aktivně podílet na poslání církve. Tímto se rodina zhostí svého prorockého úkolu, kterým hlásají víru svým životem a tak plní svůj úkol v církvi. *„Neboť jen ve víře mohou pochopit a s radostnou vděčností obdivovat, k jaké důstojnosti povýšila svatá vůle Boží manželství a rodinu, když je učinila znamením a místem smlouvy lásky mezi Bohem a člověkem, mezi Ježíšem Kristem a jeho Snoubenkou.“*^[69]

Můžeme říci, že už samo uzavírání manželství je svědectví víry a hlásá radostnou zvěst o manželské lásce, která participuje na lásce dokonalé, na lásce Boží, na lásce Krista k církvi.

Na závěr celé adhortace papež používá kratičkou, ale myslím si, že velmi výstižnou větu: *„Budoucnost lidstva závisí na rodině. Proto je výzvou pro každého křesťana i pro každého člověka dobré vůle, aby se zasazoval o dobro a práva rodiny.“*^[70]

---

69. JAN PAVEL II. *Familiaris consortio, apoštolská adhortace; O úkolech křesťanské rodiny v současném světě.* Zvon: Praha, 1992, čl. 51.

70. Tamtéž. závěr adhortace.

2.5. Charta práv rodiny (1983)

Charta je dedikována všem lidem a mezinárodním institucím a úřadům, které se nějakým způsobem podílejí na záležitostech týkajících se rodiny. V roce 1980 se v Římě konala synoda, která se zabírala otázkou úlohy církve v současnosti. Tento dokument je těžké zařadit. Nejedná se o klasickou formu. Nemůžeme jej chápat pouze jako kapitoly z dogmatické teologie či z oblasti morálky, neobsahuje definující teoretické zásady o rodině, ani na něj nemůžeme nahlížet jako na jednoduchý návod k opatřením pro rodinu. Je to otevřený list předložený všem křesťanům i nekřesťanům, který ukazuje práva rodiny, které má společnost povinnost chránit. Přestože tento dokument je psán široké veřejnosti, je zde jasně definováno, že práva, která rodina má jsou člověku vepsána do srdce jeho Stvořitelem.

Charta je předkládána (jak jsme již řekli) široké veřejnosti a nevládním mezinárodním organizacím, které svoji činností nebo kompetencí mají možnost ovlivnit a hájit práva rodin. V neposlední řadě je tato charta určena také rodinám, protože je velmi důležité aby sama rodina si byla vědoma svého práva a své důstojnosti a také své úlohy ve společnosti a aby byla připravena o tato práva bojovat.

V úvodu, jakési preambuli, je jasně charakterizována rodina.

- *„Rodina je budována na manželství, hlubokém a vzájemně se doplňujícím svazku muže a ženy, který spočívá na nerozlučitelném poutu manželství uzavřeném dobrovolně a veřejně, otevřeném vůči předávání života.*
- *Manželství je přirozená instituce, jíž je výlučně svěřeno poslání předávání života.*
- *Rodině, přirozenému a vzhledem k státu či jakémukoliv společenství prvotnímu svazku, náleží vlastní, nezadatelná práva.“^[71]*

Je zde jasně definována povinnost státu podporovat rodinu a nestavět ji na roveň žádné jiné svazky, protože nemají stejnou hodnotu jako instituce manželství. Mělo by být též zajištěno právo na výchovu, která je primárním úkolem rodičů a má být respektována. Rodiče by tudíž měli mít právo ohradit se proti výuce ve školách, která je proti *„mravnímu a náboženskému přesvědčení ... a tedy brání v rozvíjení dobra a důstojnosti dítěte.“^[72]* Je zde jasně řečeno, že stát má povinnost se zasazovat o podporu, důstojnost a integritu rodiny.

---

71. CHARTA PRÁV RODINY. Teologické texty, časopis teoretické a praktické otázky teologie [online]. [cit. 2017-01-31]. Dostupné z: <http://www.teologicketexty.cz/casopis/1990-5/Charta-prav-rodiny.html>.

72. Srov. Tamtéž. čl. 5.

2.6. *Mulieris Dignitatem* (1988)

Hned na úvod dokument hovoří o tom co jsme již zmiňovali, i když je církev obviňována z diskriminace žen, je tomu právě naopak. V křesťanství se ženě dostává pravé důstojnosti a u uznání jakého si zaslouží. Nejedná se o falešnou důstojnost, kterou nabízí tento svět ale opravdovou a hlubokou pramenící ze stvoření zakotvenou v Božím záměru. Máme biblický příklad podle kterého můžeme opodstatnit, důstojnost žen? Ano samozřejmě a není to nikdo menší než sama Matka Boží, Matka Kristova - Panna Maria. „*Jde o to pochopit důvody a důsledky stvořitelova rozhodnutí, aby lidská bytost existovala vždycky a pouze jako muž a žena... jenom tak můžeme vystihnout hloubku důstojnosti a povolání ženy.*“^[73] Panna Maria byla úzce spojena se synem Božím, proto je úzce spojena i s tajemstvím jeho církve. Žena – Maria je vlastně ve středu spásonosné události, když se stane nositelem Krista jako jeho Matka a dostává tím titul Matka Boží. * Tento dokument dále rozebírá biblickou zprávu o stvoření, které jsme se již v této práci věnovali, nicméně přece jenom tuto výpověď o něco rozšíříme a to ve vztahu poslušnosti ženě vůči muži. Zaměříme se na *Genesis 3,16*. „*Ženě řekl: Rozmnožím útrapy tvého těhotenství, v bolestech budeš rodit syny. Tvá žádostivost tě bude pudit k tvému muži a on bude nad tebou vládnout.*“^[74] (V následujících verších je potom uvedeno, jak hřích bude působit na muže). Jedná se o porušení stavu mezi mužem a ženou, prostřednictvím hříchu. Můžeme to zde chápat také jako odkaz na manželství, ve kterém se uskuteční důstojnost osoby, jestliže muž na sebedarování ženy, odpovídá stejným sebedarováním. Můžeme to ale chápat v širším kontextu, ne jen v pohledu na manželství ale v pohledu na celou společnost. Žena má usilovat o svoji důstojnost „*ale podle bohatství svého ženství, které obdržela v den stvoření...*“^[75] Dále dokument rozvíjí biblické a teologické důvody pro důstojnost ženy a zjevuje ji ve světle evangelia. Ukazuje se tu spojení mezi první ženou Evou a Marií, dále je zde rozebírán postoj Ježíše Krista k ženám a jeho postoje jsou hlouběji promyšleny a rozváděny do obecného kontextu povolání ženy. Je zde velice mnoho podnětů k zamyšlení, nicméně rád bych se věnoval jinému aspektu ženského povolání podle *Mulieris Dignitatem* a tím je jeden z velmi důležitých rozměrů ženského povolání, kterým je mateřství, které je v dnešní době opomíjeno. „*Vzájemné darování osoby v manželství je otevřeno daru nového života...*“^[76]

---

73. JAN PAVEL II. *O důstojnosti a povolání ženy*, apoštolský list u příležitosti Mariánského roku z 15 srpna 1988; Zvon, Praha, 1992. Vydání 1. čl.1.

74. JERUZALÉMSKÁ BIBLE. *Písmo svaté vydané Jeruzalémskou biblickou školou*. Kostelní Vydří: Krystal OP; Karmelitánské nakladatelství, Praha, 2009. str. 45 (Gen 3,16).

75. JAN PAVEL II. *O důstojnosti a povolání ženy*, apoštolský list u příležitosti Mariánského roku z 15 srpna 1988; Zvon, Praha, 1992. Vydání 1. čl. 10.

76. tamtéž. čl. 18.

* Slavnostně vyhlášeno jako pravda víry na Efezském koncilu r. 431.

Je třeba říci, že manželé mají účast na Božím stvořitelším záměru. „*Mateřství jako výraz sebedarování ženy je zároveň jejím obdarováním a výrazem její důstojnosti*“, [77] což v dnešní době není akceptováno, zdá se, že je tomu právě naopak. Dnešní věda je schopna mnohem přesněji popsat celý proces vývoje člověka v době od početí do porodu. Tento rozbor musí plně uznat, že ženská tělesná konstituce a její organismus „*obsahují v sobě přirozenou dispozici pro mateřství, pro početí, pro těhotenství, pro porod dítěte, v důsledku manželského spojení s mužem*“ [78] Když se na tento fakt nebudeme dívat jen a pouze pohledem materialismu, musíme uznat, že „*mateřství je úzce svázáno s osobní strukturou ženského bytí a s osobním rozměrem jejího daru.*“ [79] Musíme uznat, že ženino rodičovství v perspektivě mateřství se nám jeví jako závažnější a náročnější. A muž by si měl být této skutečnosti vědom. Jedině skrze tuto okolnost můžou být programy „*rovnoprávnosti*“ žen a mužů platné. Můžeme říci, že vzor „*ženy*“ dosáhne svého vrcholu v mateřství Matky Boží Panny Marie. Toto mateřství je obrazem a vzorem pro mateřství každé ženy. Mateřství je jistě zahrnuto do celkového plánu spásy a do smlouvy Boha s člověkem.

Bylo by však nesprávné uvažovat o mateřství v úzkém slova smyslu jako o jediné cestě k realizaci ženské osobitosti, žena ji, stejně jako muž, může najít v panenství pro Boží Království. „*A někteří nežijí v manželství, protože se ho zřekli pro království nebeské. Kdo to může pochopit, pochop.*“ [80] I když se na první pohled může zdát, že slova Písma hovoří pouze o muži není tomu tak, k této cestě jsou povolány i ženy. Žena přirozeně tíhne k manželskému vztahu, ovšem i ve stavu panenství dobrovolně přijatého pro Krista a Boží království se zvláštním způsobem zjevuje důstojnost a povolání ženy. Je však velmi důležité, aby toto darování nebylo prostým „*ne*“ mateřství. V takovém momentu se nejedná o pravdivý postoj. Jedná se zde o vyslovení radikálního „*ano*“ Ježíši Kristu. Musíme si uvědomit, že i v tuto chvíli žena prožívá mateřství. I když se zřekla mateřství tělesného, své ano dává mateřství duchovnímu. „*Duchovní mateřství má mnoho různých forem, v životě Bohu zasvěcených žen (ať už se jedná o komunitní, či nekomunitní život), které se projevují péčí o lidi, zejména ty nejpotřebnější: o nemocné, tělesně postižené, sirotky, staré lidi, děti, mládež, vězně a všeobecně o Osoby, které společnost vyhošťuje.*“ Musíme upřímně říci, že mateřství takto pojaté si od ženy žádá velkou obět. [81]

---

77. Srov. JAN PAVEL II. *O důstojnosti a povolání ženy, apoštolský list u příležitosti Mariánského roku z 15 srpna 1988.* Zvon: Praha, 1992, Vydání 1. čl. 18.

78, 79. tamtéž čl. 18.

80. BIBLE. *Písmo starého a nového zákona – ekumenický překlad.* Česká katolická charita: Ústřední církevní nakladatelství, Praha, 1985, Vydání 3. NZ str. 29. (Mt. 19,12b).

81. JAN PAVEL II. *O důstojnosti a povolání ženy, apoštolský list u příležitosti Mariánského roku z 15 srpna 1988.* Zvon: Praha, 1992, Vydání 1. čl. 20.

2.7. Christifideles laici (1988)

Christifideles laici je posynodní apoštolský list papeže Jana Pavla II. Představuje mnohost povolání křesťana v tomto světě a to všechny skupiny - děti, ženy, muži, mladí, staří. Ukazuje na způsob naplnění života. Cestu ke svatosti prostřednictvím svého povolání, pramenící z účasti na kněžském prorockém a královském úřadě Ježíše Krista. V úvodu se hovoří obecně o důstojnosti lidské osoby, jako živého obrazu Božího. Je zde konstatováno, že základní lidská práva jsou pošlapávána. Mezi těmito právy jsou vypočítávána i práva na rodinu a na výchovu. „Avšak to, co je v lidské osobnosti posvátné, nemůže být nikdy zničeno, i když je to často zlehčováno a porušováno“^[82] Člověk se však pro dosažení vlastní důstojnosti má podřizovat duchovním a náboženským hodnotám. „Neboť "člověk" není "věc" ani "objekt", kterého je možno používat, ale vždy "subjekt", který má svědomí a svobodu a je povolán k tomu, aby žil odpovědně ve společnosti i v dějinách a podřizoval se duchovním a náboženským hodnotám.“^[83] K důstojnosti člověka se list vrací v článku 37. Podporovat důstojnost člověka je povinností každého křesťana. Je zde připomenuto, že důstojnost člověka se vyjevuje již na jeho počátku při stvoření jej jako muže a ženy a v pohledu na jeho konečný cíl. Člověk je stvořen „Bohem k jeho obrazu a podobě, vykoupen drahocennou krví Kristovou, je člověk povolán být "Božím dítětem v Synu" a živým chrámem Ducha svatého a je určen k věčnému životu v oblažujícím společenství s Bohem. Proto každé porušování lidské důstojnosti volá k Bohu o pomstu a je třeba je pokládat za urážku Stvořitele člověka.“^[84] Důstojnost každého člověka je jeho osobním vlastnictvím, které je nezničitelné. V závěru tohoto článku, je podán nádherný důkaz toho, jakou má člověk hodnotu. „Nejvíce radikální a povznášející důkaz hodnoty člověka dal Boží Syn, když se v lůně ženy stal člověkem.“^[85] *

---

82. JAN PAVEL II. *Christifideles laici, posynodní apoštolský list. O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě.* Zvon, Praha, 1996. čl. 5.

83. Tamtéž. čl. 5.

84. Tamtéž. čl. 37.

85. Tamtéž. čl. 37.

* V tomto ohledu se potom Vánoční svátky pro křesťana stávají také svátky vlastní lidské důstojnosti. "Slavíme-li Kristovo narození tak slavnostně, děláme to proto, abychom dosvědčili, že každý člověk je jedinečnou a neopakovatelnou osobou. Jestliže naše lidské statistiky a katalogizace, lidské politické, hospodářské a společenské systémy, naše prosté lidské možnosti nemohou dát člověku jistotu, že se může narodit, žít a pracovat jako jedinečná a neopakovatelná osoba, pak Bůh mu celou tuto jistotu dává. Pro něho a před ním je člověk vždy jedinečný a neopakovatelný; někdo, kdo je od věčnosti předvídan a vyvolen; někdo, kdo je volán a jmenován vlastním jménem." (Jan Pavel II., *První vánoční poselství světu*: AAS 71 (1979), 66.).

Do lidské osobnosti byla vložena sociální dimenze, každý je tedy volán do života ve společenství, ve kterém se rozvíjí. Místem, kde se především u člověka realizuje tato sociální dimenze je od počátku manželství a rodina. Manželství a rodina se také má stát jakýmsi prvním místem sociální angažovanosti laiků. Rodina a manželství v sobě skrývají neocenitelný přínos pro společnost a proto je velmi důležité je tak chránit i tak k nim přistupovat. „*Rodina, kolébka života a lásky, v níž se člověk "rodí" a "roste", představuje základní buňku společnosti. Když sobectví, propaganda proti porodům, totalitní politika, mravní, fyzická a kulturní bída, hédonistická a konzumní morálka chtějí zadusit zdroj života a když se ideologické systémy spojují s mnohostranným nedostatkem zájmu a lásky, aby zrušily výchovnou funkci rodiny, je třeba o toto společenství přednostně pečovat.*“^[86] Je proto potřeba opravdu se zasazovat o rozvoj podporu a ochranu rodiny a manželství. Na tomto díle by měla mít zájem celá společnost a stát, aby rodina mohla plnit svoji funkci ku prospěchu všech. Je nenahraditelnou a nedílnou součástí společnosti bez ní společnost nemůže obstát.

V čem papež spatřuje v této problematice úkol laiků? „*Apoštolská angažovanost laiků směřuje k tomu, aby se v rodině především probudilo vědomí její identity, jakožto první a základní buňky společnosti, a její původní úlohy v ní. Tak se má rodina stále víc stávat aktivním a zodpovědným protagonistou vlastního růstu a vlastní účasti na životě společnosti. Rodina může a musí požadovat ode všech, především od veřejné moci, ochranu těch práv, která zachraňují společnost, protože zachovávají rodinu neporušenou.*“^[87] Papež poukazuje na to, že rodina ukazuje na pevnost a civilizovanost národů, což by měl být varovný prst směrem k “západní civilizaci”. „*Budoucnost lidstva závisí na rodině.*“^[88]

Papež dále ujišťuje, že synodní otcové se zabývali postavením a úkolem ženy v církvi a ve společnosti. Je zde připomenut Jan XIII., „*který rozpoznal znamení doby v tom, že si ženy uvědomují svoji důstojnost.*“^[89] Papež zde naléhá abychom se postavili všem způsobům diskriminace a nerovnoprávnosti mezi muži a ženě, protože je to v rozporu s důstojností člověka a vybízí ženy samotné aby v této oblasti vyvíjeli činnost.

---

86. JAN PAVEL II. *Christifideles laici, posynodní apoštolský list. O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě.* Zvon, Praha, 1996. čl. 40.

87. Tamtéž. čl. 40.

88. JAN PAVEL II. *Familiaris consortio, apoštolská adhortace. O úkolech křesťanské rodiny v současném světě.* Zvon, Praha, 1992. čl. 85.

89. Srov. JAN XXIII., *Pacem in terris*: AAS 55 (1963), 267–268.

Žena má své zvláštní místo v církvi i ve společnosti a své vlastní specifické povolání. * Pokoncilní vývoj jasně ukazuje, že se toto zvláštní povolání ženy snaží akcentovat a prohlubovat. Žena je pozvána k úkolům evangelizovat. Pavel VI. řekl: *"Jestliže svědectví apoštolů založilo církev, pak svědectví žen přispívá rozhodujícím způsobem k ožívování víry křesťanských obcí."* ^[90] K důstojnosti ženy je také třeba říci, že stejně jako muž má podíl na kněžském, prorockém a královském úřadu Ježíše Krista. Tento podíl člověk získává z moci svátosti křtu. Má plné právo vykonávat službu vycházející z této účasti na Kristově důstojnosti. Je zahrnuta všeobecným kněžstvím. Nicméně nemůže přijmout svátost kněžského svěcení a mít tak účast na služebném hierarchickém kněžství. *„Ve své účasti na životě a poslání církve žena nemůže přijmout svátost kněžství, nemůže tedy vykonávat funkce, které jsou vyhrazeny kněžskému úřadu. Toto ustanovení pokládala církev vždycky za konkrétní, suverénní a zcela svobodnou vůli Ježíše Krista, který povolal za své apoštoly jen muže.“* ^[91] A papež Pavel VI. k tomu dodává: *"nemůžeme změnit postoj našeho Pána ani poslání, které určil ženám, musíme však uznat a podporovat úlohu ženy v poslání evangelizace a v životě křesťanské obce."* ^[92]

---

90. Srov. PAVEL VI. *Projev ke Komisi pro Mezinárodní rok ženy* (18. 4. 1975): AAS 67 (1975), 266.

91. Srov. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *Instrukce Inter insigniores* (15. 10. 1976): AAS 69 (1977), 98–116.

92. Srov. Pavel VI. *Projev ke komisi pro Mezinárodní rok ženy* (18. 4. 1975): AAS 67 (1975), 266.

* Feministická filosofie sebou přináší pohled, ve kterém se žena snaží mužům vyrovnat či je předstihnout ale na úkor svého ženství v jakémsi způsobu připodobňování se to však není správný směr, který by byl v souladu s lidskou důstojností. Papež jasně hovoří o specifické poslání a povolání ženy. Žena má svoji vlastní cestu, ve které naplňuje svoje poslání a dosahuje své důstojnosti.

„Ženy sice nebyly povolány k apoštolátu Dvanácti, a tím ani ke kněžskému úřadu, ale mnohé provázely Ježíše při jeho službě a pomáhaly skupině apoštolů (srov. Lk 8, 2–3); stály pod křížem (srov. Lk 23,49); účastnily se Ježíšova pohřbu (srov. Lk 23,55) a o velikonočním ránu přijaly a zvěstovaly zprávu o zmrtvýchvstání (srov. Lk 24, 1–10); modlily se spolu s apoštoly ve večeřadle v očekávání letnic (srov. Sk 1,14).“ (JAN PAVEL II: *Christifideles laici, posynodní apoštolský list. O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě.* Zvon, Praha, 1996, čl. 49.) .

O povolání a důstojnosti ženy také hovoří encyklika *Redemptoris mater*, která ženám ukazuje důstojnosti jejich ženství, podobně jako v *Mulieris Dignitatem*, když říká: *"Bytost ženy obsahuje zvláštní pouto k matce Vykupitele. Je to téma, které bude možno prohloubit na jiném místě. Zde bych chtěl pouze zdůraznit, že postava Marie z Nazareta ozařuje ženu jako takovou tím, že se Bůh při vznešené události vtělení svého Syna svěřil svobodné a činné službě ženy. Lze proto říci, že žena při pohledu na Marii v ní odhaluje tajemství, jak může důstojně žít své ženství a dosáhnout svého opravdového rozvoje. V Mariině světle vidí církev na tváři ženy zář krásy, odrážející nejvyšší city, jichž je lidské srdce schopno: plnost darování sebe z lásky, sílu, která dokáže snížit největší bolesti, bezmeznou věrnost a neúnavnou obětavost, schopnost spojovat pronikavou intuici se slovy útěchy a povzbuzení."* Jan Pavel II., enc. *Redemptoris Mater*, 46: AAS 79 (1987), 424–425.

Je velice nutné, aby tyto přístupy nezůstaly pouze na poli nějaké spekulace, ale aby byly prakticky uváděny do života. * Důstojnost ženy se ukazuje především ve dvou úkolech a to manželky a matky. Někdy se ovšem stává, že se hovoří stále jen o ženě o jejich právech poslání povolání a v důsledku toho je muž jaksí opomíjen. (možná je to dáno i poměrem mužů a žen v západní církvi) Je potřeba akcentovat i tuto výzvu a spolupráci mužů a žen na díle církve koordinovat, protože není možné zanedbat mužský ani ženský prvek, ježto oba vnášejí do práce církve harmonii a bohatší možnosti. I v tomto listě když se mluví o laicích je stále specifikováno, že se tím myslí muž a žena. Papež se zde také vyjadřuje k důležitosti správného antropologického a teologického pojetí muže a ženy. Je potřeba definovat pravou identitu. Také poukázat na rozdíly a komplementaritu. Správné antropologické a teologické uchopení je nezbytně nutné. Zde se papež odvolává na předchozí církevní dokumenty, o kterých jsme zde již také hovořili. Opět je zde zdůrazněna role rodiny a její nesmírný a nenahraditelný význam pro církev. Ve výhledu rodiny je zde opět zdůrazněno, že: *„církev i společnosti musejí uznat význam svátosti (institute) manželství. Protože je nutné, aby křesťan žil poselství naděje, které je obsaženo ve vztahu mezi mužem a ženou. Svátost manželství posvěcuje tento vztah v jeho manželské formě a ta ho zjevuje jako znamení vztahu mezi Kristem a církví a obsahuje nauku důležitou pro život církve. Tato nauka musí prostřednictvím církve zasáhnout dnešní svět; tímto duchem se musí naplnit všechny vztahy mezi mužem a ženou. Církev musí toto bohatství užívat ještě plněji“.* ^[93]

---

93. JAN PAVEL II. *Christifideles laici, posynodní apoštolský list. O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě.* Zvon, Praha, 1996. čl. 52.

* Musíme říci, že v praxi se často stává, že touha žen po uskutečňování svého poslání je napřena špatným směrem. Neřídí se těmito principy, nehledají své uplatnění v rámci evangelizační sféry, ale hledají možnosti zařadit se do hierarchické struktury, různou účastí na výkonu kněžské služby, a přitom zanedbávají své opravdové poslání v církvi.

2.8. Pacem in Terris (1963)

Než se budeme zabývat nejnovějším dokumentem zabývajícím se otázkou rodiny a manželství rád bych na toto místo zařadil ještě jeden dokument. Encykliku Jana XXIII. Encyklika se objevuje v době, kdy se svět nachází ve veliké politické krizi. I když encyklika se přímo netýká tématu, které sledujeme, přesto hovoří o dodržování lidských práv a lidské důstojnosti a rád bych zde uvedl její vyjádření se k rodině. I zde je vyjádřeno, že lidská důstojnost pramení ze stvoření k obrazu Božímu, tedy stvoření osoby svobodné, obdařené rozumem. Z této důstojnosti člověk získává také svá práva. Jedním ve výčtu těchto práv je i rodina. *„Rodina, založená na svobodně uzavřeném, jediném a nerozlučitelném manželství, musí být považována za první a přirozený zárodek společnosti. Z toho plyne nutnost pečlivě se o rodinu starat, a to jak po stránce hospodářské a sociální, tak i kulturní a mravní; taková opatření mají rodinu upevňovat a usnadňovat plnění jejího poslání.“* ^[94] A přiznává rodině právo na výchovu. Člověk má právo svobodně se rozhodnout pro rodinu, toto právo je zcela nedotknutelné *„a to na základě rovnosti práv a povinností mezi mužem a ženou.“* ^[95] Člověk má právo a povinnost žít důstojně, z toho jasně vyplývá, že člověk je povinen dodržovat mravní řád, jednak z Božího zjevení a také z přirozeného zákona, který je člověku vepsán do srdce. I z tohoto pohledu povinnosti žít život důstojně je potřeba chápat obrana rodiny. Ne pouze jako právo ale jako nezrušitelnou povinnost člověka. Jsme v 60-tých letech, tudíž jsou tu opět zmiňována práva žen a podpora jejich snahy po rovnoprávnosti.

---

94. JAN XXIII: *o míru mezi všemi národy v pravdě, spravedlnosti, lásce a svobodě*, encyklika Jana XXIII; Zvon, Praha, 1996. Vydání 1. čl. 16.

95. Tamtéž. čl. 15.

2.9. Amoris laetitia (2016)

Touto exhortací zakončíme náš vhled do církevních dokumentů, které se vyjadřují k důstojnosti rodiny a manželství a ukazují nám opozici oproti novým pohledům na rodinu, jak nám je předkládá společnost. Tato exhortace je výsledkem dvou synodů o rodině a hovoří velmi otevřeně a s reálným vhladem do situace rodin v dnešním světě. Z tohoto dokumentu je jasně cítit uvědomění si důležitosti rodiny a manželství v tomto světě.

Na počátku se exhortace obrací k biblickým předpokladům a začíná ve světle prvních kapitol Bible, o nichž jsme již hovořili. A probírá se dalšími biblickými texty. Člověk jako muž a žena, tvořící rodinu se svými dětmi jim vytváří místo pro výchovu a katechezi, která je vlastní právě rodinnému prostředí. „*Evangelium nám také připomíná, že děti nejsou majetkem rodiny, ale že mají svou osobní životní cestu.*“^[96] Tento fakt je třeba znovu zdůrazňovat v opozici ke snaze adoptovat dítě svazky přičící se ideji rodiny. Je zde nádherně vylíčen otcovský a mateřský vztah k dítěti jako paralela k Boží lásce k izraelskému národu na pozadí obrazů z knihy žalmů a jiných starozákonních textů.

Velice hezky je v tomto úvodu také řečeno, že nemůžeme počítat s tím, že by se rodině problémy vyhýbaly. „*Každé rodině se staví před oči ikona svaté rodiny Nazaretské ty ve svém každodenním životě zakoušela námahu a dokonce i úzkostnou hrůzu.*“^[97] Tato věta jde vzít jako uvozující k dalšímu směru exhortace, protože po teologických základech se obrací papež k realitě a problémům rodiny.

„*Prosperita rodiny je rozhodující pro budoucnost světa a církve.*“^[98] A je třeba sledovat potřeby rodiny, protože v dnešním světě rodina doznala velkých antropologicko-kulturních změn. „*Chtěl bych ještě připojit zmínku o současném životním rytmu, o stresu a o organizování společnosti a práce, protože to jsou kulturní činitelé, které omezují schopnost činit trvalá rozhodnutí. Současně se setkáváme s víceznačností jevů. Například právem si ceníme personalismu, který místo pouhého konformismu upřednostňuje autentičnost. To je hodnota, která může vést k podpoře různých schopností a spontánností, ale je-li špatně zaměřena, může vyvolat trvalé postoje nedůvěry, útěku před povinnostmi, uzavřenosti do pohodlí a arogance.*“^[99] Lidé jako by dnes neměli správnou optiku pro posuzování věcí a často zaměňují opravdovou svobodu za osobní soudy jako by neexistovaly, žádné obecně platné hodnoty. Zabraňuje se možnosti dorůst do zralého člověka, když se jako něco následováníhodného představuje bezmezná efektivita, narcistní jednání, neschopnost se rozhodnout a přijmout trvalá rozhodnutí.

---

96. PAPEŽ FRANTIŠEK. *O lásce v rodině, posynodální apoštolská exhortace papeže Františka*. Paulínky: Praha, 2016, Vydání 1. čl. 18.

97. Tamtéž. čl. 30.

98. Tamtéž. čl. 31.

99. Tamtéž. čl. 33.

Je potřeba tyto pohledy změnit osobním příkladem a podporou, „*Rodina je dobro, které společnost, nemůže přehlížet, a které potřebuje ochranu. Obrana těchto práv je prorockým voláním na podporu instituce rodiny, která musí být respektována a bráněna přede všemi, kdo ji napadají.*“^[100] Papež zde jasně říká, že se nikdo nemůže domnívat, že by jakákoliv snaha o destabilizaci a oslabení rodiny mohlo vést společnosti jakýmkoliv způsobem prospět, dochází tak k pravému opaku. Upadá celá společnost ve svých hodnotách i mravní úrovni.

Je zde jasně řečeno, že: „*se jasně nevnímá, že jedině výlučné a nerozlučné spojení muže a ženy plní sociální funkci, protože je stabilním závazkem a umožňuje plodnost. Musíme uznat velkou rozmanitost rodinných situací, které mohou skýtat jakési životní uspořádání, avšak fakticky existující soužití nebo soužití osob téhož pohlaví, například, není možné zjednodušeně klást na roveň manželství. Žádný svazek, který je nepevný nebo uzavřený pro předávání života, nezajistí budoucnost společnosti.*“^[101] V mnoha státech se legislativa rozhodla podporovat svazky, které se snaží být jakousi alternativou k manželství a rodině a které odmítají výlučnost, nerozlučnost a otevřenost k životu. Toto pohrdání životem vede k destrukci rodiny.

Jako velkou výzva je zde akcentována právě ideologie gender. Je tedy církví chápána jako reálné nebezpečí, které ničí člověka už od dětských let, jeho rodinu a vztahy. V článku 56* tato exhortace hovoří o tomto problému, který se snaží popřít přirozenou rozdílnost mezi mužem a ženou a vyprazdňuje antropologický základ rodiny. Tato ideologie napadá samou identitu člověka a výrazně přispívá i k pokřivené výchově dětí.

---

100. PAPEŽ FRANTIŠEK. *O lásce v rodině, posynodální apoštolská exhortace papeže Františka*. Paulínky: Praha, 2016, Vydání 1. čl. 44.

101. Tamtéž. čl. 56.

* Dovolím se zde uvést celý článek 56 : „*Další výzva vyplývá z různých forem ideologie, obecně nazývané gender, která popírá přirozenou rozdílnost a vzájemnost muže a ženy. Vzhlíží ke společnosti bez sexuálních rozdílů a vylučuje antropologický základ rodiny. Tato ideologie zavádí výchovné programy, které podporují osobní identitu a afektivní intimitu, jež je radikálně oddělena od biologické rozdílnosti muže a ženy. Lidská identita je tak ponechána na volbě jedince, který si ji časem může také změnit. Je znepokojující, že některé ideologie tohoto druhu, které tvrdí, že jsou odpovědí na určité někdy pochopitelné snahy, usilují o prosazení se jako absolutní a nezpochybnitelné, a dokonce diktují, jak mají být vychovávány děti. Je třeba zdůraznit, že biologické pohlaví (sex) a jeho společensko-kulturní roli (gender), je možné odlišovat, stejně jako duši a tělo, ale ne oddělovat. Na druhé straně biotechnologická revoluce v oblasti lidského plození přinesla možnost zasahovat do plodícího aktu, a tak ho činit nezávislým na sexuálním vztahu mezi mužem a ženou. Tímto způsobem se lidský život a rodičovství staly modulovými a odlučitelnými skutečnostmi, podléhající prvořadě přáním jedince nebo páru. Jedna věc je mít porozumění pro lidskou křehkost nebo složitost života, druhá věc je přijímat ideologie, které si nárokují rozdělovat to, co jsou neodlučitelná hlediska reality. Nepodlehňme pokušení nahrazovat stvořitele. Jsme tvorové nejsme všemocní. Stvoření je tu dříve než my a musí být přijímáno jako dar. Současně jsme povolání k tomu, abychom střežili naše lidství, a to znamená především přijmout ho a respektovat takové, jaké bylo stvořeno“ (Tamtéž. čl.56.).*

Tato exhortace opět připomíná, že prvotní záměr s manželstvím lidí, je nerozlučitelný svazek mezi mužem a ženou. Ve světle nového zákona je rodině navracena původní důstojnost. „*Rodina a manželství byly vykoupeny Kristem*“^[102] Manželství a rodina je posvěcena od Krista skrze církev. Manželství je společenství života, založené na manželské lásce. Je dobrem ustanoveným pro samotné manžele a „*sexualita je zaměřena na manželskou lásku muže a ženy*“^[103] „*Ve svém spojení z lásky zakoušejí manželé krásu otcovství a mateřství.*“^[104] Dítě se k této lásce nepřidává jaksi zvenčí ale je ze samé podstaty a niternosti manželské lásky uvnitř tohoto vztahu. * O lásce v rodině hovoří následující články, které rozebírají 13. Kapitulu 1. Listu Korintánům. Pro podrobnější analýzu této části však není místo.

Dále papež také hovoří o mateřství. Obecně v exhortaci vyjadřuje radost nad tím, že se ženě dostává lepšího postavení, ale právě v souvislosti s mateřství vyjadřuje jistou obavu ohledně feminismu. „*Umenšování mateřské přítomnosti a ženských kvalit představuje vážné nebezpečí pro naši zemi. Vážím si feminismu, když nepožaduje uniformitu, ani nepopírá mateřství. Poněvadž velikost ženy v sobě zahrnuje všechna práva plynoucí z její nezcizitelné lidské důstojnosti, a z jejího ženského génia, a jsou pro společnost nezbytná. Její specificky ženské schopnosti – zejména mateřství** – jí udělují také povinnosti, protože její ženská existence s sebou nese také zvláštní poslání na této zemi, které společnost musí zachovávat a chránit pro dobro všech.*“^[105] Nicméně opět se zde zdůrazňuje důležitost otcovského aspektu, dokonce je zde řečeno, že otec musí být přítomný vždy a kombinací, ženského a mužského aspektu vzniká prostředí, které je nejvhodnější pro růst dítěte.

---

102. PAPEŽ FRANTIŠEK. *O lásce v rodině, posynodální apoštolská exhortace papeže Františka*. Paulínky: Praha, 2016, Vydání 1. čl. 63.

103. Tamtéž. čl. 80.

104. Srov. Tamtéž. čl. 88.

105. Srov. Tamtéž. čl. 173.

* tento dokument také ukazuje velmi přesný postřeh, když přirovnává církev k rodině rodin. Tedy mezi rodinami a církví je pouto nejtěsnější a vše co útočí na rodiny automaticky poškozují a ničí i samotnou církev. Je dobré si tento aspekt uvědomovat ve výhledu odpovědnosti jakou má každý křesťan v obraně rodiny.

** „*Matky jsou nejúčinnější protilek na šířící se sobecký individualismus. ... Ony dosvědčují krásu života. Je nepochybné, že společnost bez matek by byla nelidská, protože matky dovedou vždycky i v nejhorších momentech dosvědčovat něhu, oddanost, mravní sílu. Matky často předávají také nejhlubší smysl náboženské praxe. Bez matek by nejenom nebyli noví věřící, ale víra by ztratila značnou část své jednoduché a hluboké vroucnosti. Drahé maminky, díky, díky za to, co jste v rodinách, a za to, co dáváte církvi a světu.*“ (Katecheze papeže Františka ze 7. Ledna 2015).

Synodální otcové, když hovořili o důstojnosti rodiny, vyjádřili se ke snaze postavit homosexuální svazky na roveň manželství, což jsou nynější tendence, a opět jasně stanovili, že *„neexistuje žádný důvod pro to, aby se mezi životním společenstvím homosexuálů a Božím plánem s manželstvím spatřovala nějaká analogie, a to ani ve vzdáleném smyslu. Je nepřijatelné, aby místní církve byly v této otázce vystavovány nátlaku a aby mezinárodní organizace podmiňovaly finanční pomoc chudým zemím zavedením zákonů, které by umožňovaly „manželství“ mezi osobami stejného pohlaví.“*^[106]

Opět je zde vyložena důležitost výchovy dětí v rodině pro jejich zdravý rozvoj i etickou formaci. Jedině v rodině dítě dokáže přijmout pravou svobodu a nenechá se oklamat nějakou náhradní pseudo-svobodou, která je mu světem stále vnucována. *„Rodina je první škola lidských hodnot, kde se člověk učí správně užívat svobodu.“*^[107]

V souvislosti s papežem Františkem bych zde rád citoval ještě jeden jeho dokument a to encykliku *Laudato si*. V této encyklice s podtitulem péče o společný domov hovoří v části o integrální ekologii o lidské ekologii, která implikuje nezbytný vztah lidské bytosti k mravnímu zákonu, který je zapsán v přirozenosti člověka. Proto s ní nemůžeme nakládat dle libosti. Papež hovoří o nutnosti přijímat a respektovat vlastní tělo.

„Úcta k vlastnímu tělu v jeho ženskosti či mužskosti je nezbytná k tomu, abychom byli schopni rozpoznat sami sebe při setkání s druhým, který je jiný než já. Tak je možné s radostí přijímat specifický dar druhého či druhé, kteří jsou dílem Boha stvořitele, a vzájemně se obohacovat. Proto není zdravý postoj, který se snaží „smazat pohlavní různost, protože se s ní již nedovede konfrontovat“.^[108]

---

106. PAPEŽ FRANTIŠEK. *O lásce v rodině, posynodální apoštolská exhortace papeže Františka*. Paulínky: Praha, 2016, Vydání 1. čl. 251.

107. Tamtéž. čl. 274.

108. PAPEŽ FRANTIŠEK. *Laudato si, encyklika papeže Františka o péči o společný domov*. Paulínky: Praha, 2015, Vydání 1. čl. 155.

Doslov

Na závěr této kapitoly mi dovoluňte citovat slova papeže Františka, která pronesl na tiskové konferenci při návratu z Gruzie a Ázerbájdžánu, kde mimo jiné hovoří proti genderové indoktrinaci.

„Vše, co jsem včera spatra řekl, je jinými slovy řečeno v Amoris laetitia, když se tam mluví o manželství jako svazku muže a ženy, tak, jak je Bůh učinil – tedy jako svůj obraz, kterým je muž a žena. Božím obrazem není pouze muž, jsou to muž a žena společně, kteří se stávají jedním tělem, když se spojují v manželství. Taková je pravda. Musíme si přiznat, že dnes se proti manželství vede světová válka, která vychází z kultury konfliktů, neřešených problémů a filosofí v uvozovkách, v jejichž rámci člověk dnes něco dělá, a když se tím unaví, dělá zase něco jiného, a pak ještě a tak dále. Musíme si dávat pozor, aby nás tyto ideje neprostoupily. Za prvé je však manželství obrazem Boha, muže a ženy spojených v jediném těle. Když zničíme manželství, poskvrníme anebo znetvoříme Boží obraz.“^[109]

Shrnutí III.

V této kapitole jsme si představili církevní pohled na důstojnost člověka, která je Bohem zamýšlena pro člověka. Vidíme, že stížnosti na křesťanské pojetí rodiny a manželství jako na jakoukoli formu diskriminace, otroctví, či nedůstojného pojetí pramení ze špatné interpretace, či neochoty vidět pravou podstatu. Začali jsme biblickou výpovědí, kde jako bychom se dotýkali, pravé podstaty lidského bytí.

Zdá se mi, že při pohledu na výpovědi těchto církevních dokumentů můžeme vyvodit závěr. Jestliže se vytratí rozměr vztahu k Bohu ze vztahu manželů a z rodin, potom nám zůstává soudržnost a forma manželství závislá pouze na lidské vůli. Z toho je patrné že i mravy a zákony manželství se začnou řídit pouze lidskou vůlí. Není jistě nezajímavé, že jedním z prvních důsledků tohoto obratu je “boj proti dítěti” i se všemi aspekty, které přináší dnešní doba (antikoncepce, abort, sterilizace...), boj proti identitě rodiny a vztahu muže a ženy v manželství. Tato církevní nauka by měla být stále znovu předkládána, aby si rodiny byli vědomy své identity a důstojnosti, kterou mají ve svém povolání od Boha do manželství a k rodině a aby za tuto identitu také bojovali. Z posledně jmenovaných církevních dokumentů jasně vyplývá, že aktuálnost otázky rodiny se stává velmi naléhavá a že je tudíž nutné o těchto věcech velice jasně a otevřeně hovořit.

Nyní se můžeme podívat na nástin některých oblastí, ve kterých gender stojí proti nauce Božímu řádu, nauce církve i opravdovému zájmu lidské společnosti.

---

109. RadioVaticana.cz: Genderová indoktrinace je ničemnost, ale homosexuály je třeba přijímat a doprovázet [online]. 2016 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20971>.

IV. Rodina, základní a nenahraditelná buňka církve a společnosti, ohrožena novou ideologií

„Musíme si přiznat, že dnes se proti manželství vede světová válka... Když zničíme manželství, poskvrníme anebo znetvoříme Boží obraz.“

(Papež František)

Manželství a rodina je nenahraditelný prvek pro církev i celou společnost. Poté co jsme se probírali náhledem do biblické výpovědi a sledovali jsme učení církve v jejich dokumentech, můžeme s jistotou říci, že bez manželství a rodiny nemůže církev a společnost fungovat.

1. Instituce rodiny a manželství

1.1. Jakartské principy

Genderová teorie se snahou o rozbití této instituce naprosto netají. Pro lepší představu o programu gender ideologie si můžeme vzít příklad z tzv. *Jakartských principů*, které jsou dokumentem, podávajícím návod na prosazování genderové politiky. Jedná se, z pohledu těchto principů, o zasazování se za práva k volbě sexuální orientace a pohlavní identity, jež mají být řešeny legislativní cestou ve státech, které tyto principy přijímají. Mají být přijata práva pro “ochranu” zájmů lesbiček, gayů, bisexuálů a transsexuálů. Tyto zákony se mají postupem času stát nadnárodními. Celý dokument se skládá z 29. principů, které mají být dodržovány.

Tyto principy byly formulovány na zasedání *International Commission of Jurists a International Service for Human Rights (ISHR)*, které se konalo od 6. do 9. listopadu 2006 na univerzitě *Gadjah Mada University* na Jávě. Přijaté principy nejsou závazné, nicméně mají sloužit jako pomůcka interpretace lidských práv v této oblasti. Tento dokument si klade za cíl vytvořit základní lidská práva pro všechny lidi.

„Co do důstojnosti práv se lidské bytosti rodí svobodné a navzájem sobě rovné. Jako takové mají lidské bytosti všech sexuálních orientací a genderové identity nárok na plné využívání lidských práv.“

[110]

---

110. All human beings are born free and equal in dignity and rights. Human beings of all sexual orientations and gender identities are entitled to the full enjoyment of all human rights (srov. THE YOGYAKARTA PRINCIPLES: *Principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity*. Principle 1.).

* Je jistě zajímavé, že podle německé nadace *Hirschfeld-Eddy-Stiftung* je Česká republika zařazena mezi státy, které se významně zasazují za principy. Vedle České republiky jsou zde např. uváděny státy jako: Brazílie, Argentina, Dánsko, Holandsko, Norsko, Švýcarsko a Uruguay.

Pod tímto principem se skrývá dohled nad integrováním svobodného rozhodování o genderové identitě do společnosti a dohled nad přístupem ke všem právům, tedy i právu na rodinu a manželství. Pod hlásáním dodržování lidských práv se skrývá privilegování menšin na úkor většiny. Objevuje se tu, můžeme říci, totalitní přístup, který na rozdíl od předchozích totalit je více skrytý a o to nebezpečnější, protože není akceptován veřejností jako hrozba.

Abychom mohli správně interpretovat je zapotřebí správně stanovit ještě dva pojmy, se kterým tyto principy pracují a to sexuální orientace a gender identita. Z preambule tohoto dokumentu:

„Sexuální orientace je zde chápána jako schopnost člověka být vnímavý k emocionální a sexuální přitažlivosti k osobě jiného pohlaví, nebo i více než jednoho pohlaví a mít s nimi důvěrné sexuální vztahy.“^[111]

„Genderová identita je chápána jako pocit vnitřní zkušenosti genderu, které může i nemusí být shodné s tím pohlavím, se kterým se člověk narodil, což zahrnuje i vnímání vlastního těla (zde se může jednat i o chirurgickou přeměnu těla a jeho funkcí, pokud jsou zvolena svobodně) k tomu patří svobodná volba oděvu řeči i způsobu chování jako formy vyjádření svého pohlaví.“^[112]

Jestliže bychom se řídili těmito principy, oprošťovali bychom sexualitu od dvou podstatných určení. Tedy, že sexualita je určena muži a ženě do manželství a má být vždy otevřena předávání života. Už z úvodu tohoto dokumentu jasně vidíme, že tyto požadavky nemůžeme akceptovat naopak, že jsou v přímém rozporu s tím, co věříme o důstojnosti a poslání manželství a rodiny. Jedná se o subjektivní, zcela nepřípustné a svévolné ponechání definice člověka na každém osobně. Tyto principy také zasahují do výchovy dítěte, nicméně to teď nechme stranou o výchově dítěte ovlivněné gender ideologií, budeme ještě hovořit.

---

111. Sexual orientation is understood to refer to each person's capacity for profound emotional, affectional and sexual attraction to, and intimate and sexual relations with, individuals of a different gender or the same gender or more than one gender. (srov. THE YOGYAKARTA PRINCIPLES: *Principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity*. Preamble).

112. Gender identity is understood to refer to each person's deeply felt internal and individual experience of gender, which may or may not correspond with the sex assigned at birth, including the personal sense of the body (which may involve, if freely chosen, modification of bodily appearance or function by medical, surgical or other means) and other expressions of gender, including dress, speech and mannerisms. (srov. THE YOGYAKARTA PRINCIPLES: *Principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity*. Preamble).

Tyto principy samy staví do protikladu rodinu a manželství, ze kterých se pro ně může stát nepřítel. A tak nezůstávají pouze na poli rozhovorů o sexuální identitě, ale vyjmenovávají i potenciální nepřítel této ideologie. Dokonce hovoří o tom, že svobodné (můžeme říci svévolné) „*prožívání sexuální orientace a genderové identity je vlastně jedním ze základních aspektů důstojnosti a svobody.*“^[113] úplně tímto zatemňují pravou svobodu člověka. K tomu dokonce dodává oblasti, nebo kroky, které mají vlády učinit pro prosazování těchto principů, mezi nimiž je například možnost měnit osobní doklady i oficiální záznamy (matriky atd.) v závislosti na volbě gender. Přímou je zde také uvedeno, že se nemůže uvádět manželství nebo rodičovství.^(viz citace 103.) Vlastně celé právo na rodinu je zde požadováno pro kohokoliv s jakoukoliv sexuální orientací a gender identitou.*

Pro naše téma je však nejdůležitější princip 24. (The right to found a family), který říká:

„Každý má právo na založení rodiny a to bez ohledu na sexuální orientaci nebo pohlavní identitu. RODINY EXISTUJÍ V RŮZNÝCH FORMÁCH, proto žádná rodina nemůže být diskriminována na základě sexuální orientaci či pohlavní identity jejího člena.“^[114]

Co je to vlastně rodina a jak ji definovat? To zde nenajdeme. Nicméně rozhodně tím není myšleno trvalé výhradní spojení muže a ženy a přijetí dítěte. Zacházíme tak daleko, že v průběhu vztahu dvou lidí jakéhokoliv pohlaví, může jedna či druhá strana nebo obě přijmout jinou gender identitu i změnit pohlaví. A jak je dále psáno k tomuto principu: Státy musí: přijmout všechna opatření k tomu aby zajistily možnost založit rodinu všem s jakoukoliv sexuální orientací nebo gender identitou, a to včetně osvojení, nebo asistované reprodukce i inseminace. Zde se naprosto potírá právo dítěte na rodiče, které je ponecháno na pospas všemožným excesům. Po státech se žádá, aby přijaly veškerá opatření k zrovnoprávnění všech svazků a aby základní forma rodiny jak ji známe, nebyla vyvyšována.

---

113. Everyone has the right to recognition everywhere as a person before the law. Persons of diverse sexual orientations and gender identities shall enjoy legal capacity in all aspects of life. Each person's self-defined sexual orientation and gender identity is integral to their personality and is one of the most basic aspects of self-determination, dignity and freedom. No one shall be forced to undergo medical procedures, including sex reassignment surgery, sterilisation or hormonal therapy, as a requirement for legal recognition of their gender identity. No status, such as marriage or parenthood, may be invoked as such to prevent the legal recognition of a person's gender identity. No one shall be subjected to pressure to conceal, suppress or deny their sexual orientation or gender identity. (srov. THE YOGYAKARTA PRINCIPLES: *Principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity.* Principle 3.)

114. Everyone has the right to found a family, regardless of sexual orientation or gender identity. Families exist in diverse forms. No family may be subjected to discrimination on the basis of the sexual orientation or gender identity of any of its members. (srov. THE YOGYAKARTA PRINCIPLES: *Principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity.* Principle 24.)

* z těchto definic a požadavků se zdá že vlastně žádná sexuální orientace není zakázána jak se tedy stavět k pedofilii, incestu, polygamii, polyandrii, zoofilii?

Tolik tedy k *Jakartským principům*. I když se nejedná o závazný dokument, při pohledu na dění ve společnosti a v politické sféře nám nemůže uniknout, že boj za prosazování těchto principů je zde přítomen. Je to boj o rodinu a zdá se mi, že po tom co jsme zde vše nastínili, je jasné že se bojuje za přežití rodiny i společnosti. Jedná se o svobodu člověka. Celý dokument končí ujištěním, „že se jedná o uplatňování mezinárodního práva v oblasti lidských práv“, ^[115] což nemůžeme akceptovat jako pravdivou informaci.

1.2. Homosexuální svazky pojímané jako rovnocenné manželství

Tyto tendence, jsou asi nejvíce známé, a tvoří asi nejčastěji probíranou otázku gender ideologie v našem prostředí. Snaha po zrovnoprávnění homosexuálních svazků, jejich postavení na roveň manželství a uznání právní legitimacy se snahou o možnost vychovávat dítě je stále probíhající zápas, se kterým se setkáváme. Vynecháme zde diskusi o příčinách vzniku homosexuality i rizika spojená s tímto životem, taktéž důkazy neslučitelnosti gay kultury s křesťanskou morálkou.

Hovořili jsme o sexuální revoluci a snaze rozbít rodinu a manželství. Je paradoxní, že stejné skupiny, „které se o to zasazovaly, nyní volají po uznání homosexuálních svazků.“ ^[116] Manželství je svou podstatou zaměřeno k plodnosti, tedy, i kdybychom odhlédli od teologického pojetí důstojnosti a podívali se na problematiku s čistě pragmatického pohledu, homosexuální svazky společnosti nic nepřinášejí. Rodina vychovává celého člověka po všech stránkách a zajišťuje mu zdravý růst a tím přináší společnosti neocenitelný dar. Homosexuální svazky nepřinášejí žádnou hodnotu, nehledě na to, že jejich zrovnoprávnění přináší znevýhodňování rodině, o kterou by stát měl pečovat s největší naléhavostí.

Když jsme procházeli církevní dokumenty, zjistili jsme, že brát rodinu za své svrchované právo není možné, vždy hovoříme s pokorou o daru. Arogantní přístup prosazování věci za každou cenu jen ukazuje na motivace těchto snah. Strategie je nastavena v pomalých krocích, což bohužel funguje. Postupnými drobnými ústupky se čím dál tím více dostáváme na pomyslnou nakloněnou rovinu, na které se dnes tradiční rodina nachází. Není jistě nezajímavé, jak malé procento společnosti je schopné prosazovat své zájmy na úkor většiny. Po povolení těchto svazků uvidíme, že situace pokročí ještě dále. Myslím si, že přirovnání o nakloněné rovině je v tomto případě velmi výstižné.

---

115. THESE PRINCIPLES AND RECOMMENDATIONS reflect the application of international human rights law to the lives and experiences of persons of diverse sexual orientations and gender identities, and nothing herein should be interpreted as restricting or in any way limiting the rights and freedoms of such persons as recognised in international, regional or national law or standards. (srov. THE YOGYAKARTA PRINCIPLES: *Principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity*.).

116. KUBY, Gabriele. *Gender, nová ideologie ničí rodinu*. Kartuziánské nakladatelství: Brno, 2014, s. 217.

1.3. Krize identity rodiny v dnešní společnosti (ČR)

Opět zde není prostor na podrobnější rozvíjení tématu, abychom dodrželi ucelenou formou. Pro ilustraci se podívejme na nový koncept rodinné politiky, respektive její návrh podaný v roce 2016. Chtěl bych na tomto návrhu demonstrovat, jakým způsobem se uvažuje i v naší politice. I když tento návrh zatím neprošel, neznamená to, že jej nebude následovat jiný, podobného zaměření.

Co tedy přinesla koncepce rodinné politiky z 22. prosince 2016, jak ji předložila Mgr. Michaela Marksová (ČSSD), ministryně práce a sociálních věcí? Tento návrh hovoří o funkci a definici rodiny, je si vědom, že je rodina základní jednotkou společnosti a že jenom když je rodina stabilní a prosperující, může vytvářet dobré prostředí pro výchovu dětí. S tímto bychom mohli souhlasit, nicméně problematická je definice toho, co je zde zamýšleno jako rodina. Určujícím kritériem je brán trvalý vztah a hodnota lásky, úcty a vzájemné péče. Jinak řečeno jakýkoliv vztah trvalejšího charakteru by měl mít nárok na označení rodina. „*Dnešní rodina je totiž velmi rozmanitou kategorií a stále se mění. Tato rozmanitost je důsledkem komplexních a často nových životních situací, kterým rodiny čelí. Rodinu v dnešním světě tvoří jednotlivci a páry s dětmi (biologickými i osvojenými), či bez nich (neplodné i vědomě bezdětné), manželské, registrované, nesezdané, pěstounské i tzv. seskládané, často vícegenerační, a vždy nehledě na jejich pohlaví.*“^[117]

Tento návrh si klade za cíl podporovat rodinu, avšak pohled na definici rodiny není správný. Svoji koncepci hájí tím, že úprava rodiny odpovídá potřebám dnešní doby. Koncept hlásá, že jeden z jeho cílů je „*posilovat vědomí a význam rodinných hodnot, kterými jsou trvalý vztah a hodnoty lásky, úcty a vzájemné péče a podporovat význam rodiny ve společnosti*“^[118], čímž se vzhledem ke špatné definici rodiny naprosto mívá účinkem. Uvádí zde trendy, díky nimž je změna paradigmatu rodiny potřebná.

a) Nízká porodnost a stárnutí populace

Tento argument vychází z toho, že došlo téměř k zastavení přírůstků k roku 2005, což má být podle tohoto dokumentu řešeno velkou podporou asistované reprodukce rodině dle nové definice, teď komukoliv s trvalejším vztahem, bez ohledu na pohlaví, či genderovou identitu.* Dítě je zde vnímáno jako zboží a nikoliv jako dar manželům.

---

117. Hnutí pro život: Koncepce rodinné politiky [online].[cit. 2017-03-07]. Dostupné z: http://hnutiprozivot.cz/download/Zpravy/2634-koncepce_rodinne_politiky.pdf (s.2.).

118. Tamtéž str. 4.

* Takto nemůžeme uvažovat, skrze rodinu a manželství je člověk volán ke svatosti ... v tomto případě je to jako kdybychom se snažili vyřešit nedostatek vína zředěním toho nejlepšího vína, aby se všichni mohli napít, aniž bychom jakkoliv důvěřovali v přetvářející moc Boží milosti. (srov. GRADANOS Jose a kol. *Nová pastorační péče o rodiny, průvodce podle Amoris Laetitia*. Akademie kanonického práva. Brno:2007, vyd. 1. s.37.).

b) Změna struktury rodiny

„Celková struktura českých rodin a domácností se mění. Roste podíl jednočlenných domácností (singles), bezdětných párů a nesezdaných soužití, snižuje se zejména podíl rodinných domácností se dvěma a více... V ČR je omezená možnost svobodně si volit rodinný model, ženy jsou směřovány do role pečovatelky, muži je určena role „živitele rodiny“ s omezeným přístupem k dětem.“^[119]

Je zcela jasné, že tyto směrnice nemají napomoci klasické rodinně, ale mají snížit laťku, zničit klasické chápání rodiny a doufat, že se takto problém ve společnosti vyřeší. Víme, že toto není cesta k růstu společnosti. Proč se tedy podpora nesoustředí na tradiční rodinu, ale volí cestu “svobodné volby rodinného modelu“. Nic jiného než snaha rozbít rodinu a klasické role otec, matka, z tohoto nevyplývá.

Jestliže krátce shrneme požadavky této koncepce, je dobré říci, že rodinu zde připouští jako nezbytnou hodnotu pro společnost, nicméně je prosazována změna chápání struktury rodiny v závislosti na moderních trendech, tedy postavení všech vztahů nezávisle na pohlaví, či gender identitě na roveň s klasickou rodinou (muž, žena, děti). K vybudování tohoto nového systému a zbourání starého vnímání rodiny má být použito stejné podpůrné financování všech svazků a na jedné straně dostupná asistovaná reprodukce na straně druhé dostupná antikoncepce, sexuální výchova.* Zdá se, že musíme přijmout fakt, že identita rodiny čelí velké krizi a, že není možné nechat situaci tak jak je, ale máme povinnost zasadit se o podporování rodiny s pravou identitou podle křesťanského modelu, protože jenom tento model přináší dobro společnosti a církvi. Jedině tento model nabízí život člověka ve svobodě a zajišťuje správný růst a rozvoj dětí.

Model, který se snaží gender ideologie prosadit rozhodně nefunguje a nemělo by to nikoho překvapit, o to této ideologii v konečném důsledku jde. Naopak model, který funguje, není podporován a vydáváme se cestou podpory neúplných rodin homosexuálních svazků a pokřivení výchovy dětí, kde jim nedáme možnost dorůst v plnou lidskou bytost, ale odmala se je snažíme “pokřivit“. Tento model vede ke zmatkům a rozpadu společnosti a nikoliv ke stabilitě a prosperitě, jak je stále hlásáno. Proto by Katolická církev ve spolupráci se všemi křesťanskými církvemi, zastávajícími stejnou rodinou politiku, měla bojovat za práva rodin společně se všemi lidmi, kterým skutečně jde o práva rodiny.

---

119. Hnutí pro život: Koncepce rodinné politiky [online]. [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: http://hnutiprozivot.cz/download/Zpravy/2634-koncepce_rodinne_politiky.pdf (srov. s.10-13.).

* „Chce zničit všechno, čeho tato vláda dosáhla: to znamená, aby se nepodporovali ti, kteří si z rození dětí udělali živnost, ale aby se podporovaly pracující rodiny s dětmi,“ *předseda KDU-ČSL Pavel Bělobrádek*. (srov. ČT24: Vyšší přídatky i mateřská a výhody pro nesezdané páry [online]. [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/2006602-vyssji-pridavky-rodicovska-a-materska-vse-i-pro-nesezdane-pary-planuje-marksova>).

Čeští a moravští biskupové vydali k této koncepci rodinné politiky prohlášení v rámci podpory *Hnutí pro život*, protože katolická církev nemůže přihlížet snahám, které se snaží svévolným nakládáním s rodinou zničit její identitu. *

---

* Prohlášení ČBK k Pochodu pro rodinu a pro život

Vzhledem k tomu, že otázka rodiny a budoucnosti naší společnosti je v současné době palčivým tématem celospolečenské diskuse, s přihlédnutím k tomu, že začínáme zakoušet důsledky nízké porodnosti a viditelný rozklad rodinných vztahů, chceme jasně deklarovat náš postoj k této problematice.

Jako představitelé České biskupské konference podporujeme letošní „Pochod pro rodinu a pro život“ a reagujeme tím i na koncepci rodinné politiky představenou Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR a zdůrazňujeme fakt, že rodinu vnímáme jako základní buňku společnosti i církve.

Záleží nám na stabilitě vztahů, ceníme si péče o mladé i seniory, vysoko hodnotíme odpovědnost jednoho člověka ke druhému a chceme vytvářet takovou společnost, v níž budou mít tyto hodnoty náležitou úctu a prestiž.

Společnost má mnoho nástrojů, kterými může kvalitu života rodiny ovlivnit: daňový a důchodový systém, prostředí přátelské rodinám s malými dětmi, obyčejná lidská slušnost odrážející se v zacházení s těmi, kdo už nemají síly nebo potřebují pomoc druhého, vzdělání, které klade důraz na schopnost založit a kultivovat trvalý vztah, který bude základem budoucí rodiny, podpora manželství jako nejvyšší formy závazku.

Jsme obklopeni složitým světem plným problematických zpráv a přitom základní věci lidského života jsou vlastně jednoduché: narodíme se svým rodičům, přijímáme od nich lásku, péči a perspektivu. Učíme se, co je skutečně cenné a budujeme svůj život v naději, že tyto hodnoty budeme moci předat budoucím generacím.

Nechceme na tuto prostou lidskou zkušenost zapomínat. Svět by se stal nepřehledným místem k životu a místo smyslu by nabízel chaos v tom, kdo jsme a kam směřujeme.

Stojíme o to, aby v nadcházejícím volebním roce, pozornost politiků byla upřena na rodinu nikoli jako na nástroj volebního boje, ale jako na místo, kde se formují nejdůležitější hodnoty, na nichž člověk staví celý svůj další život.

Jsme solidární s účastníky pochodu, žehnáme jim a vyprošujeme všem plnost darů Ducha Svatého.

Čeští a moravští biskupové

V Praze 25. 1. 2017

(CHRISTNET: Katoličtí biskupové podpořili pochod pro život, odmítají rodinnou politiku ministryně Marksové [online]. [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: http://christnet.eu/zpravy/28415/katolicti_biskupove_podporili_pochod_pro_zivot_odmitaji_rodinnou_politiku_ministryne_marksove.url).

2. Dítě vychovávané za přispění nové ideologie

V této kapitole se podíváme na základní principy výchovy, které přináší do školství ale nejen do školství, gender ideologie. Odvolávám se zde na autorku Gabriele Kuby, která se v oblasti opozice proti gender ideologii dlouho pohybuje a dopady na výchovu dětí řadu let zkoumá.

Jestliže se podíváme na prostředí, ve kterém jsou vychovávány děti, a mládež můžeme tomuto prostředí dát přídavné jméno přeseexualizované. V žádném případě se nejedná o nadsázku, neboť sex je inzerován v časopisech, na internetu, v televizních pořadech i školách. Sexuální styk a sexuální zkušenosti mimo manželství jsou podporovány a doporučovány od útlého věku a homosexuální vztahy jsou brány za normu. Není tedy možnost, aby dítě či dospívající těmto vlivům zcela unikl a o to více je zapotřebí správná rodinná výchova k hodnotám.

V návaznosti na předchozí pojednání o instituci rodiny je třeba říci, že sexuální výchova ve školách je jeden z programových prohlášení koncepce rodinné politiky. To neznamena, že tato výuka již dnes na škole neexistuje. Za daných parametrů nemůžeme počítat, že by tato výuka měla smysl pro hodnoty a odpovědnost. Prvními a vlastními vychovateli tedy i v této oblasti mají být rodiče. Jim připadá právo předávat dětem hodnoty a mají právo kontrolovat, co se dětem předkládá jako norma. Rodiče by se měli zajímat, k čemu je jejich dítě vychováváno. I když ne vše co je v západní Evropě běžné již dorazilo k nám, přece jen můžeme počítat s tím, že i nás čeká výzva v oblasti výchovy dětí ke křesťanským hodnotám. *„Podle představ moderní sexuální pedagogiky začíná sexuální výchova již narozením. Děti jsou podněcovány k masturbaci ... v obrázkových knížkách jsou jim představovány úpadkové formy rodiny jako rovnocenné a plnohodnotné... výchova odbourává u dětí přirozený pocit studu a podněcuje aktivaci sexuální žádostivosti.“* ^[120] Dnes vlastně neexistuje forma výuky k sexuální zdrženlivosti a sebeovládání. Nemluvě o tom, že s tímto jde ruku v ruce výchova k využívání antikoncepce, možnosti interrupce atd. Mizí tak u dětí výchova k morální odpovědnosti.

Začíná se také objevovat literatura nabádající k přezkoumání gender identity. Více než literatura však působí v této oblasti internet, „seriálová a filmová kultura“, která tyto věci klade jako normu a pro dítě obklopené těmito názory ze všech stran je prakticky nemožné rozpoznat pravou povahu tohoto nebezpečí. Zastírá se jim to co je normální a za normu jsou prohlašovány různé sexuální orientace i praktiky. Nic není zakázáno.

---

120. KUBY, Gabriele. *Gender, nová ideologie ničí rodinu*. Kartuziánské nakladatelství: Brno, 2014, Vyd.1. s. 269.

Takovýto způsob výchovy jak ve školství tak celkovou společenskou atmosférou, přináší pro děti ohromná rizika. Nebudeme teď hovořit o ničení Božího obrazu v člověku, ponižování jeho důstojnosti a odebrání svobody. I když toto všechno pro tuto chvíli pomineme, jsou tu nedozírné následky, kam až nás zavedla sexuální revoluce společně s genderovou ideologií v dnešní době. Tato výchova vede ke „zvýšenému počtu interrupcí, poškození zdraví způsobené užíváním antikoncepce. Přináší sebou duševní zranění i oslabování schopností navazovat trvalé vztahy.“^[121] Akceptování této ideologie vede ke zmatkům a chaosu. Ničí lidem život a vztahy, podpora antikoncepce jde ruku v ruce s podporou interrupcí a vše je vydáváno za normu. Rodina, která by tvořila prostředí pro zdravý vývoj dětí je odmítána a volá se po jejím zničení, jako kdyby šlo o instituci zastaralou a nehodící se do nového světa, lidé jsou manipulováni z médií, kde se jim tyto věci předkládají za normu. „*Dětem je násilně upíráno právo na dětství...a ničí jejich vztah s rodiči*“^[122] Pod dohledem gender ideologie je s nimi často nakládáno jako se zbožím. Je také dokázáno, že znejistování ohledně pohlavní identity vede u dospívajících často k poruchám osobnosti, protože se jedná o násilné snahy zastavit přirozený heterosexuální vývoj. V cestě proti tomuto mrzačení lidské osobnosti stojí právě zdravá rodina, která je přirozeným nepřítelem gender ideologie, protože stojí v cestě zničení lidské důstojnosti.

---

121. Srov. KUBY, Gabriele. *Gender, nová ideologie ničí rodinu*. Kartuziánské nakladatelství: Brno, 2014, Vyd.1. s. 312.

122. Srov. Tamtéž. s. 320-321.

3. Gender ideologie se dotýká všech věkových skupin

Genderová ideologie se opravdu dotýká všech věkových kategorií. Existují studie, které se zabývají péčí o nemocné a staré lidi a to z pohledu odpovědnosti za jejich péči. Tato odpovědnost se tradičně přisuzuje rodině. V tom však gender ideologie vidí jistou nepřesnost. „*Přesto, že je péče o seniory považována za samozřejmost jak ženami, tak muži, ve skutečnosti jsou to především ženy, kdo tuto péči o starší členy rodiny vykonává...v poskytování péče tedy můžeme vnímat výrazné genderové rozdíly.*“^[123] Toto je vnímáno jako nespravedlnost, protože to ženy nutí vzdávat se kariéry, zaměstnání apod. Což při delším a náročném pečování je psychicky i fyzicky náročné.

Při pohledu na všechny tyto problémy se zdá, že gender ideologie ovlivňuje opravdu všechny věkové kategorie. Není tedy jen nějakým dílčím problémem, nebo jen problematickým aspektem určité oblasti rodinného života ale pokrývá celou škálu rodinných vztahů. Působnost této ideologie začíná především u dětí, protože to umožňuje postupem času ovládnout i ostatní rodinné vztahy.

Samozřejmě tím jsou ovlivněny všechny mezilidské vztahy ve společnosti v zaměstnání, kultuře atd. Někdy se právě od těchto aspektů vychází. Nicméně zdá se, že primárním cílem této ideologie je opravdu rodina a manželství a to na všech vztahových rovinách.

4. Ohrožení rodiny – gender

Jen málokdo asi opravdu věří, že konečným cílem genderové ideologie, je radikální změna společnosti. Zdá se však, že je tomu tak. Tyto snahy jsou prosazovány například změnou představy o tom co si představit pod pojmem rodič. Ohrožení ze strany této ideologie lze spatřovat také v nenápadném způsobu jejího působení, protože používá postup malých změn, „*kteří se většiny lidí nijak nedotknou.*“^[124] Je také s podivem, že tyto iniciativy mají podporu ze strany Evropské unie a jsou také finančně podporovány. „*Můžeme vidět velký rozvoj nevládních organizací a vzdělávacích institutů zabývajících se touto tematikou.*“^[125] Bohužel gender studie se etablovaly jako oficiální vědní obor i v akademickém prostředí. Jako první a jasný cíl této ideologie jsou děti a přístup k jejich výchově, protože zde se dá změnit chápání a vnímání rodiny a je to pro gender ideologii velký „vklad do budoucna.“ Zde je používán postup bourání tzv. „genderových stereotypů“ a to ve stylu výuky, gramatické jazyka i v koncepci vzdělávacích pomůcek. Dítě obklopeno tolika podněty není schopné se

---

123. SVOBODOVÁ, Kamila. *Genderové aspekty stárnutí: rodina a péče o seniory*. Demografie: revue pro výzkum populačního vývoje. Praha, 2006, 48(4), s. 265.

124. Srov. ZRNO, Matyáš. ONYI to opravdu myslí vážně!. *Res Claritatis MONITOR*. 2017, XIV.(2), 11-13.

125. Srov. Tamtéž.

těmto vlivům ubránit. Je zde snaha úplně zničit pojetí rodiny ani ne tak nabídnutím „alternativ“, ale úplným rozvolněním pojmu rodina, ze které se stává jakákoliv forma vztahu a ve své nejradikálnější podobě je to jakákoliv skupina osob, jakéhokoliv počtu, jakéhokoliv pohlaví, či genderové příslušnosti. Tímto se nám kruh uzavírá, protože tyto skupiny usilují o možnost adoptovat dítě a vychovávat je podle této ideologie. (Zde je možno zmínit také rozvoj reprodukčních klinik, kde už se vůbec nehledí na blaho dítěte.)

„Evropská unie se přitom nesnaží nalézt kroky k nápravě a podpoře rodiny, (vzhledem k demografickému úbytku obyvatelstva), ale rozhodla se systematicky podporovat právě strategii gender ideologie - gender-mainstreaming“ ^[126] Není nadsázkou, když přirovnáme evropskou politiku bojištěm za identitu rodiny, která se jakoby záhadně začala vytrácet spolu se svými hodnotami ze západní Evropy. Abychom byli spravedliví je třeba říci, že ne všechny státy Evropy se rozhodly podporovat tuto politiku.* V současné době však je třeba s politováním konstatovat, že Evropská unie se svoji politikou a podporou gender-mainstreaming není místem pro zdravý rozvoj rodiny a pro zralou výchovu dětí, která je možná jen v pevné rodině za přítomnosti muže – otce a ženy – matky.** Naopak zdá se, že EU je místem, kde jsou lidská práva pošlapávána, ačkoliv proklamuje zcela něco jiného.

---

126. MUDRA, Josef. EVROPSKÁ INTEGRACE: *Boj o přežití rodiny. Několik střípků z mozaiky*. Res Claritatis MONITOR. 2017, XIV.(2), 13-14.

* Je velmi důležitá kodifikace manželství jako svazek jednoho muže a jedné ženy s právem na výchovu dítěte. *Podobně zakotveno v ústavě lze tuto definici nalézt např. v Bělorusku, Bulharsku, Černé hoře, Litvě, Lotyšsku, Moldavsku, Polsku, Srbsku a na Ukrajině. Také další státy Evropy se rozhodli vložit tento prvek do své ústavy Maďarsko (2012), Chorvatsko (2013), Slovensko (2014) a Makedonie (2015).* (srov. MUDRA, Josef. EVROPSKÁ INTEGRACE: *Boj o přežití rodiny. Několik střípků z mozaiky*. Res Claritatis MONITOR. 2017, XIV.(2), 13-14) Za zmínku jistě stojí, že se to neobešlo bez velké vlny kritiky na poli Evropské politiky. Ovšem bez těchto rozhodných a odvážných kroků není záchrana rodiny v Evropě možná.

** *„Je velký rozdíl mezi vztahem dítěte k otci a dítěte k matce, jsou to dva rozdílné světy. Začne-li otec plnit mateřské funkce, stává se pro dítě náhradní matkou. Dítě se méně snadno naučí odlišovat toto jeho od jeho originálního otcovství a přitom jeho „mateřství“ není psychologicky plnohodnotné, takže dítěti tak nějak chybí i otec i matka. Stejně tak tomu je u matky, která se snaží plnit otcovskou roli. Dítě potom nemá možnost rozlišovat mezi otcem a matkou, ženským a mužským světem jako tam, kde jsou tyto funkce vykonávány ve dvou postavách, a navíc ve shodě s jejich biologickým pohlavím.“* (srov. BÁRTA, KOVÁČ, FOLTÝN /eds./ *Povaha změny, bezpečnost, rizika a stav dnešní civilizace*. Vyšehrad: Praha, vyd.1, 2015 s.282)

Doslov

„Teorie genderu je antropologická hereze, proti které bude církev stále povinována hlásat totéž poselství: tedy že všichni lidé jsou syny a dcerami Boha, povolányi ke spáse a ke svatosti v Ježíši Kristu, avšak nikoli jakýmkoliv způsobem a za užití jakýchkoliv prostředků. Marxismus byl poražen, protože existovaly menšiny, které dokázaly odolat kulturní uniformitě dané doby. A také genderová ideologie bude překonána, pokud zde budou menšiny, které přemohou strach a dokáží své době nabídnout nové hlásání evangelia, které poukáže na omyl této nové antropologické hereze.“^[127]

Shrnutí IV.

V této kapitole jsme mohli vidět konkrétní aplikaci genderového smýšlení na rodiny. Myslím si, že s předchozím pohledem do nauky církve se nám zde otevírá horizont velkého protikladu k tomu jak svobodu a důstojnost církve chápe křesťanství. Je to jistě potřebné nastavení zrcadla pro správné pojmenování situace. Také je zde patrné, že tyto tendence nejdou brát na lehkou váhu, protože působí opravdové škody na lidech, jejich vztazích atd. Podle mého názoru zde byly zachyceny hlavní body, na které se tato ideologie zaměřuje - tedy identita rodiny, vztah muže a ženy, výchova dětí. Toto téma je velmi těžko uchopitelné, proto jsem k aplikaci principů gender ideologie zvolil konkrétní dokumenty, pro lepší demonstraci těchto principů. Na závěr jsem také chtěl ukázat, že demokracie, která je uskutečňována v rámci politiky Evropské unie, není místem podpory pro rodiny a těžko odhadnout jakým směrem se bude tato politika ubírat dále. Nicméně při pohledu na historický vývoj gender smýšlení nejsou tyto vyhlídky právě optimistické.

---

127. RadioVaticana.cz: O. Tony Anatrella: Genderová teorie je antropologická hereze [online]. 2014 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20971>.

ZÁVĚR

Na začátku této práce jsme si představili základní pojmy, myšlenky a principy genderové ideologie a představili jsme si předchůdce nebo lépe řečeno kořeny genderové ideologie jak ji známe teď. Myslím si, že slovní spojení *nová výzva* v názvu této práce je přiléhavé. Všechny ideologie provázející člověka od dob Velké francouzské revoluce přes myšlenky nacistické a komunistické ideologie, sexuální revoluce, feminismu až k dnešní gender ideologii, jsou provázeny společným jmenovatelem a tím je snaha poškodit, či zničit rodinu. Na počátku této práce, byly určité předpoklady, s kterými jsem k této práci přistupoval a po jejím dokončení se nemohu ubránit dojmu, že rodina, jakožto Bohem zamýšlené dobro se velmi často stává terčem snah o zničení důstojnosti člověka, což na druhé straně, podle mého názoru, paradoxně podtrhuje její význam.

Dalo by se namítnout, proč tedy tuto ideologii označuji jako novou, když poukazují na podobnosti s jinými, proti kterým rodina již stála? V gender ideologii spatřuji novost v její nenápadnosti. Dnes s touto ideologií není oficiálně spojen žádný režim, či jedna organizace avšak toto smýšlení jakoby prorůstalo postupnými kroky společností. Je zde patrné, že tyto tendence nelze brát na lehkou váhu, protože působí opravdové škody.

Nastínil jsem v této práci, že tato ideologie člověku upírá identitu a zbavuje jej svobody, za kterou nabízí jen podivnou náhražku – jakousi pseudo-svobodu. Myslím si, že tento fakt byl velice zřetelný při zkoumání církevních dokumentů a to i u těch, které jsou staršího data vydání, u nichž nemůžeme mluvit o reakci na gender. Přesto i v těchto dokumentech vidíme, že principy důstojnosti člověka, muže a ženy a společenství jejich osob, které se tvoří v manželství a v rodině, skrze které je realizováno jejich poslání se neshodují s principy, které hlásá gender ideologie.

V církevních dokumentech vydaných za pontifikátu papeže Františka, *Laudato si* a zejména *Amoris Laetitia*, je již vidět postoj církve k tomuto smýšlení.

V závěrečné kapitole jsem poté vybral určité aspekty dnešní doby, přičemž jsem se snažil vystihnout podstatu a konkrétnost hrozby pro rodinu. Jsem si vědom, že toto poslední téma, o kterém ve své práci hovořím, není zdaleka vyčerpáno, ale jak jsem již předeslal v úvodu k této práci, není možné a tato práce si je toho vědoma, postihnout všechny aspekty roviny vztahu gender – rodina. Mojí snahou bylo nastítnit co nejlépe základní principy tohoto vztahu.

Podle mého názoru gender ideologie je neslučitelná s pohledem křesťana na člověka, manželství, rodinu, svět, Boha. Zápolení na tomto poli mají církve i všichni lidé dobré vůle ještě před sebou, a je o co bojovat, protože rodina má v Božím plánu spásy nepředstavitelnou hodnotu...

Anotace

Příjmení a jméno: POŠTULKA, Ondřej

Instituce: Katedra systematické teologie CMTF UP v Olomouci

Název diplomové práce: NOVÁ VÝZVA PRO RODINU - GENDER IDEOLOGIE

Vedoucí: ThLic. Jan Czudek Th.D.

Počet stran: 75

Počet příloh: 0

Počet titulů v Bibliografii: 52

Klíčová slova:

Gender

Judith Butler

Svoboda

Povolání

Důstojnost člověka

Stvoření k obrazu Božímu

Manželství a rodina

Identita rodiny

Tato diplomová práce se zabývá vztahem mezi gender ideologií a rodinou. Rodina je zde chápána z pohledu katolické morálky. Nejprve je čtenář uveden do problematiky základním vymezením pojmů z oblasti gender ideologie. Jsou zde předloženy základní principy této ideologie v kontrastu s pohledem katolické církve skrze výpovědi z Písma svatého a církevních dokumentů. Závěr práce je potom nastíněním konkrétních problémů rodiny, které jí přináší tato ideologie.

Summary

The thesis deals with relation between gender ideology and family. Family is understood from the view of catholic ethics. First of all, the author introduces a reader to understanding of basic terms from gender ideology. We can look upon the basic principles of the ideology in contrast to a view of Catholic Church through quotes from Sacred Scripture and the Church documents. The work's conclusion is an outline of particular difficulties of family due to the gender ideology.

Bibliografie

ANATRELLA, T. *Rodová teória a pôvod homosexuality*. Spolok svätého Vojtěcha: 2015. ISBN 9788081611827.

AMBROŽ. *Hexameron, sbírka homilií*. [online]. [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <http://www.documentacatholicaomnia.eu>.

BÁRTA, KOVÁČ, FOLTÝN /eds./. *Povaha změny, bezpečnost, rizika a stav dnešní civilizace*. Vyšehrad: Praha, 2015. ISBN 978-80-7429-641-3.

BEAUVOIROVÁ, Simone. *Druhé pohlaví*. Orbis: Praha, 1967.

BENEDIKT XVI. *Velké postavy středověké církve*. Karmelitánské nakladatelství: Kostelní Vydří. 2011. ISBN 978-80-7195-527-6.

BIBLE. *Písmo starého a nového zákona – ekumenický překlad*. Česká katolická charita: Ústřední církevní nakladatelství, Praha, 1985, Vydání 3.

BUTLER, Judith. *Bodies that Matter. On the Discursive Limits of "sex"*. Routledge: 1993, ISBN 0-415-90366-1.

BUTLER, Judith. *Gender trouble, feminism and the subversion of identity*. Routledge: 1990, ISBN 0-415-38955-0.

DOKUMENTY II. Vatikánského koncilu. Karmelitánské nakladatelství: Kostelní Vydří, 2002. ISBN 80-7192-438-5.

EVROPSKÁ KOMISE. *Manuál pro gender mainstreaming politika zaměstnanosti, sociálního začleňování a sociální ochrany*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2008.

GIBELLINI, Rosino. *Teologické směry 20. Století*. Karmelitánské nakladatelství: Kostelní Vydří, 2011. ISBN 978-80-7195-177-3.

GRADANOS, Josef a kol. *Nová pastorační péče o rodiny, průvodce podle Amoris Laetitia*. Akademie kanonického práva: Brno, 2007. ISBN 978-80-906025-5-7.

HEINZELMANN, G. *Wir schweigen nicht länger*. Zurich, 1965.

CHARTA PRÁV RODIN. *Teologické texty, časopis teoretické a praktické otázky teologie* [online]. [cit. 2017-01-31]. Dostupné z: <http://www.teologicketexty.cz/casopis/1990-5/Charta-prav-rodiny.html>.

JAN PAVEL II. *enc. Redemptoris Mater*. 46: AAS 79 (1987).

JAN PAVEL II. *Familiaris consortio, apoštolská adhortace, O úkolech křesťanské rodiny v současném světě*. Zvon: Praha, 1992. ISBN 80-7113-067-2.

JAN PAVEL II. *Christifideles laici, posynodní apoštolský list. O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě*. Zvon: Praha, 1996. ISBN 80-7113-024-9.

JAN PAVEL II. *Mulieris dignitatem, O důstojnosti a povolání ženy, apoštolský list u příležitosti Mariánského roku z 15 srpna 1988*. Zvon: Praha, 1992. ISBN 80-7113-053-2.

JAN PAVEL II. *První vánoční poselství světu*. AAS 71 (1979).

JAN PAVEL II. *Teologie těla. Katecheze Jana Pavla II. o lidské lásce podle Božího plánu*. Paulínky: Praha, 3. Rozšířené vydání, 2009. ISBN 80-86025-99-3.

JAN XXIII. *O míru mezi všemi národy v pravdě, spravedlnosti, lásce a svobodě, encyklika Jana XXIII*. Zvon: Praha, 1996. ISBN 80-7113-154-7.

JERUZALÉMSKÁ BIBLE. *Písmo svaté vydané Jeruzalémskou biblickou školou*. Karmelitánské nakladatelství: Kostelní Vydří; Krystal OP: Praha, 2009. ISBN 978-80—7195-489-7.

JOHN PAUL II. *Ordinatio sacerdotalis, apostolic letter to the bishops of the catholic church on reserving priestly ordination to men alone*. Libreria Editrice Vaticana: 1994.

KATECHISMUS KATOLICKÉ CÍRKVE. Karmelitánské nakladatelství: Kostelní Vydří, 2002. Vydání 2. ISBN 80-7192-488-3.

KODEX KANONICKÉHO PRÁVA. Karmelitánské nakladatelství: Kostelní Vydří, 1994. ISBN 80-7113-082-6.

KONCEPCE RODINNÉ POLITIKY. Hnutí pro život: [online]. [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: http://hnutiprozivot.cz/download/Zpravy/2634-koncepce_rodinne_politiky.pdf.

KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *Instrukce Inter insigniores* (15. 10. 1976): AAS 69 (1977), 98–116.

KUBY, Gabriele. *Gender, nová ideologie ničí rodinu*. Kartuziánské nakladatelství: Brno, 2014. ISBN 978-80-87864-13-5.

LEV XIII. *enc. Arcanum divinae z 10. února 1880*. [online]. [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: http://w2.vatican.va/content/leo-xiii/en/encyclicals/documents/hf_l-xiii_enc_10021880_arcanum.html.

MUDRA, Josef. *Evropská integrace: Boj o přežití rodiny. Několik střípků z mozaiky*. Res Claritatis MONITOR. 2017, XIV.(2).

PAPEŽ FRANTIŠEK. *Amoris laetitia, o lásce v rodině, posynodální apoštolská exhortace papeže Františka*. Paulínky: Praha, 2016. ISBN 978-80-7450-225-5.

PAPEŽ FRANTIŠEK. *Katecheze papeže Františka ze 7. Ledna 2015*.

PAPEŽ FRANTIŠEK. *Laudato si, encyklika papeže Františka o péči o společný domov*. Paulínky: Praha, 2015. ISBN 978-80-7450-187-6.

PAPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISE: *Židovský národ a jeho svatá písma v křesťanské Bibli*. Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství; Krystal OP: Praha, 2004. ISBN 80-7192-900-X.

- PAVEL VI. *Projev ke Komisi pro Mezinárodní rok ženy (18. 4. 1975): AAS 67 (1975).*
- PAVEL VI: *Humanae vitae, encyklika Pavla VI. O správném řádu sdělování lidského života.* Scriptum: Praha. 1991.
- PETER ABÉLARD. *Expositio in Hexahemeron.* Brepols: 2011. ISBN 2503535119.
- PETER ABELARD. *Sic et non.* Vyšehrad: Praha. 2008. ISBN 978-80-7021-791-7.
- PIUS XI. *Casti connubii, encyklika o křesťanském manželství.* Sypták: Brno, 2016.
- REICH, Wilhelm. *Die sexuelle Revolution.* Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch Verlag, 1990. ISBN 3-436-01422-2.
- RHABANUS MAURUS. *Komentáře ke knize Genezis.* [online]. [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <http://www.documentacatholicaomnia.eu>.
- RHABANUS MAURUS. *Učitel Německa. Refugium: Olomouc, 2010.* ISBN 978-80-7412-061-9.
- ROTTER, H. *Sexualita a křesťanská morálka.* Vyšehrad: Praha, 2003. ISBN 80-7021-669-7.
- SKOBLÍK, J. *Morálka v dialogu.* Karmelitánské nakladatelství: Kostelní Vydří, 2006. ISBN 80-7192-706-6.
- STARÝ ZÁKON. *První kniha Mojžíšova – Genesis.* Kalich, Praha, 1968.
- SVOBODOVÁ, Kamila. *Genderové aspekty stárnutí: rodina a péče o seniory. Demografie: revue pro výzkum populačního vývoje.* Praha, 2006.
- THE YOGYAKARTA PRINCIPLES: *Principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity.* [online]. [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <http://www.yogyakartaprinciples.org/introduction/>.
- TOMÁŠ AKVINSKÝ. *Summa teologická.* [online]. [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <http://areopag.sk/thomas/SummaTheologica.html>.
- TOMÁŠ AKVINSKÝ. *Summa proti pohanům.* Matice cyrilometodějská: 1993.
- WEST, CHRISTOPHER. *Teologie těla pro začátečníky, stručný úvod do sexuální revoluce JP II.* Paulínky: Praha, 2010. ISBN 978-80-86949-18-5.
- ZRNO, Matyáš. *ONYI to opravdu myslí vážně! Res Claritatis MONITOR.* 2017, XIV.(2).

Elektronické zdroje:

BEHAVIORISMUS. Specializační studium výchovného poradenství PedFUK. [online]. 17.11.2016 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://www.ssvp.wz.cz/Texty/Behaviorismus.html>.

ČT24: Vyšší přídavky i mateřská a výhody pro nesezdané páry [online]. [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/2006602-vyssi-pridavky-rodicovska-a-materska-vse-i-pro-nesezdane-pary-planuje-marksova-dinnou-politiku-ministryne-marksove.url>.

FENOMÉN GENDER. Česká asociace vzdělávacích institucí, o.s. [online]. [cit. 2016-09-26]. Dostupné z: <http://www.cavi.cz/gender.html>.

CHRISTNET: Katoličtí biskupové podpořili pochod pro život, odmítají rodinnou politiku ministryně Marksové [online]. [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: <http://christnet.eu/zpravy/28415/katolicti-biskupove-podporili-pochod-pro-zivot-odmitaji-rodinnou-politiku-ministryne-marksove.url>.

INTERNATIONAL COMMISSION OF JURISTS [online]. Dostupné z: <https://www.icj.org/>.

INTERNATIONAL SERVICE FOR HUMAN RIGHTS: ISHR [online]. Dostupné z: <http://www.ishr.ch/>.

RADIOVATICANA.CZ: O. Tony Anatrella: Genderová teorie je antropologická hereze [online]. 2014 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20971>.

RADIOVATICANA.CZ: Genderová indoktrinace je ničemnost, ale homosexuály je třeba přijímat a doprovázet [online]. 2016 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20971>.

RADIOVATICANA.CZ: O. Tony Anatrella: Genderová teorie je antropologická hereze [online]. 2014 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20971>.